

BAN NỘI CHÍNH TRUNG ƯƠNG

**CHUYÊN ĐỀ
NHỮNG VẤN ĐỀ MỚI VỀ CÔNG TÁC NỘI CHÍNH,
PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, LÃNG PHÍ, TIÊU CỰC
Ở ĐẢNG BỘ XÃ, PHƯỜNG, ĐẶC KHU HIỆN NAY**

HÀ NỘI - NĂM 2025

A. NHẬN THỨC CHUNG VÀ NHỮNG ĐIỂM MỚI VỀ CÔNG TÁC NỘI CHÍNH, PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, LÃNG PHÍ, TIÊU CỰC

I. NHẬN THỨC CHUNG VỀ CÔNG TÁC NỘI CHÍNH, PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, LÃNG PHÍ, TIÊU CỰC

1. Nhận thức chung về công tác nội chính

a) *Khái niệm nội chính, công tác nội chính*

- Nội chính

Theo Từ điển Tiếng Việt của Viện Ngôn ngữ học năm 2018: “Nội chính” là việc chính trị trong một nước (nói khái quát); là lĩnh vực hoạt động của nhà nước, gồm việc quản lý trật tự trị an, quân sự, kinh tế, văn hóa.

Theo Từ điển Luật học của Viện Khoa học pháp lý, Bộ Tư pháp: “Nội chính” được hiểu là công việc chính trị đối nội của một quốc gia, là hoạt động điều hành có tính chất đối nội của quốc gia chủ yếu trên tất cả các lĩnh vực: chính trị, hoạt động nhà nước, an ninh, quốc phòng, tư pháp, thanh tra.

Trên thực tế, “nội chính” thường được dùng để chỉ hoạt động của các cơ quan Nhà nước trong lĩnh vực bảo vệ an ninh quốc gia, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội; xây dựng và phổ biến pháp luật về an ninh quốc gia và bảo đảm trật tự, an toàn xã hội; phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; cải cách tư pháp.

An ninh quốc gia là sự ổn định, phát triển bền vững của chế độ xã hội chủ nghĩa và Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, sự bất khả xâm phạm độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc. An ninh quốc gia bao gồm: an ninh lãnh thổ, an ninh chính trị, an ninh kinh tế, an ninh văn hóa - tư tưởng, an ninh thông tin, an ninh trên lĩnh vực tôn giáo, dân tộc, an ninh nông thôn, đô thị và an ninh trên các lĩnh vực khác của đời sống xã hội.

Bảo vệ an ninh quốc gia là phòng ngừa, phát hiện, ngăn chặn, đấu tranh làm thất bại những hành vi xâm phạm chế độ chính trị, chế độ kinh tế, nền văn hóa, an ninh, quốc phòng, đối ngoại, độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ quốc gia.

Trong đó, hoạt động xâm phạm an ninh quốc gia là những hành vi xâm phạm độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc; chế độ chính trị, chế độ kinh tế, nền văn hóa, an ninh, quốc phòng, đối ngoại, đối nội. Bảo vệ an ninh quốc gia ngày nay không chỉ trong phạm vi biên giới hành chính, mà vượt ra ngoài biên giới lãnh thổ Việt Nam.

Trật tự an toàn xã hội là trạng thái xã hội có trật tự, kỷ cương, trong đó mọi người có cuộc sống yên ổn trên cơ sở các quy phạm pháp luật và chuẩn mực đạo đức, pháp lý xác định.

Bảo đảm trật tự an toàn xã hội là phòng ngừa, phát hiện, ngăn chặn, đấu tranh chống tội phạm và vi phạm pháp luật về trật tự, an toàn xã hội.

Bảo vệ an ninh quốc gia và bảo đảm trật tự, an toàn xã hội: Trong tình hình mới, bảo vệ an ninh quốc gia và bảo đảm trật tự, an toàn xã hội không chỉ được hiểu là trạng thái vững vàng, ổn định của một chủ thể chính trị độc lập, có chủ quyền trong quan hệ quốc tế, mà còn bao hàm cả sức mạnh tổng hợp và khả năng

ứng phó linh hoạt của quốc gia trước các mối đe dọa bên trong và bên ngoài nhằm bảo đảm trạng thái vững vàng, ổn định của quốc gia, khu vực và toàn cầu.

- Lĩnh vực nội chính

Dùng để chỉ phạm vi các hoạt động nội chính, để phân biệt với các hoạt động khác trong xã hội.

- Công tác nội chính

Công tác nội chính được hiểu là những công việc hoặc hoạt động xây dựng, phổ biến, giáo dục pháp luật; bảo vệ an ninh quốc gia; giữ gìn trật tự, an toàn xã hội; phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; cải cách tư pháp.

+ Công tác nội chính của Đảng

Là việc Đảng lãnh đạo, chỉ đạo công tác xây dựng và thi hành pháp luật, bảo vệ an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, cải cách tư pháp, tổ chức và hoạt động của các cơ quan nội chính.

b) Quan niệm về cơ quan nội chính

- Cơ quan nội chính được dùng để chỉ các cơ quan mà toàn bộ hoặc hầu hết các nhiệm vụ, hoạt động của cơ quan đó thuộc lĩnh vực nội chính.

+ Các cơ quan nội chính ở Trung ương bao gồm: Bộ Công an, Bộ Quốc phòng, Viện kiểm sát nhân dân tối cao, Tòa án nhân dân tối cao, Bộ Tư pháp, Thanh tra Chính phủ, Ban Nội chính Trung ương.

+ Các cơ quan nội chính ở địa phương bao gồm: Công an, Quân đội, Bộ đội Biên phòng, Viện kiểm sát, Tòa án, Tư pháp, Thanh tra.

+ Cơ quan, tổ chức có liên quan trong lĩnh vực nội chính, tư pháp là cơ quan, tổ chức có một số nhiệm vụ, hoạt động thuộc lĩnh vực nội chính, tư pháp hoặc liên quan đến lĩnh vực nội chính, tư pháp, như: Tổ chức Luật gia, Luật sư, Hải quan, Kiểm lâm, Kiểm ngư, Quản lý thị trường...

+ Cơ quan, đơn vị tham mưu, giúp việc về công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực và cải cách tư pháp:

Ở Trung ương là đơn vị được cấp ủy, tổ chức đảng giao nhiệm vụ tham mưu, giúp việc về công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực và cải cách tư pháp.

Ở địa phương là Ban Nội chính Tỉnh ủy, Thành ủy trực thuộc Trung ương (sau đây gọi tắt là Ban Nội chính Tỉnh ủy).

- Kết luận tại Hội nghị toàn quốc các cơ quan Nội chính triển khai Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng (tổ chức ngày 15/9/2021), Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, Trưởng Ban Chỉ đạo Trung ương về PCTN nêu rõ:

+ Cơ quan nội chính là các cơ quan hoạt động trong lĩnh vực nội chính, như: Viện Kiểm sát, Tòa án, Tư pháp, Thanh tra, Kiểm toán, Công an, Quân đội, Ủy ban Kiểm tra Đảng và Ban Nội chính Đảng; một số cơ quan, tổ chức hoạt động liên quan đến lĩnh vực nội chính hoặc có một số hoạt động thuộc lĩnh vực nội chính như: Tổ chức Luật gia, Luật sư; cơ quan Hải quan, Kiểm lâm, Kiểm ngư, Quản lý thị trường...

+ Nhiệm vụ chung, bao trùm của các cơ quan nội chính là tham mưu cho Đảng và Nhà nước lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện các nhiệm vụ bảo vệ

độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc; bảo vệ Nhân dân, bảo vệ Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa; giữ vững an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự, kỷ cương, an toàn xã hội; phòng, chống tội phạm và vi phạm pháp luật về an ninh - trật tự; bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân; bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của tổ chức, cá nhân; xây dựng Đảng, Nhà nước trong sạch, vững mạnh; là lực lượng nòng cốt, trung kiên, là "thanh bảo kiếm" sắc bén và "lá chắn" vững chắc để bảo vệ Tổ quốc, giữ gìn trật tự, kỷ cương của xã hội, bảo vệ Nhân dân, bảo vệ Đảng, Nhà nước và chế độ.

c) Quan điểm của Đảng, Nhà nước về công tác nội chính

Văn bản của Đảng đưa ra quan điểm về từng loại công tác cụ thể trong lĩnh vực nội chính: Nghị quyết số 51-NQ/TW, ngày 05/9/2019 của Bộ Chính trị về Chiến lược Bảo vệ an ninh quốc gia; Chỉ thị số 46-CT/TW, ngày 22/6/2015 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác bảo đảm an ninh, trật tự trong tình hình mới; Kết luận số 32-KL/TW, ngày 05/7/2018 của Bộ Chính trị về tình hình an ninh, trật tự nổi lên gần đây và nhiệm vụ, giải pháp thời gian tới và một số văn bản khác của Đảng, Nhà nước; Văn kiện Đại hội XIII của Đảng; Phát biểu kết luận của đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, Trưởng Ban Chỉ đạo Trung ương về PCTN tại Hội nghị toàn quốc các cơ quan Nội chính triển khai Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng (tổ chức ngày 15/9/2021).

Trên cơ sở nghiên cứu, quán triệt các văn bản nêu trên, có thể khái quát thành một số quan điểm chung về công tác nội chính như sau:

Thứ nhất, nội chính là công tác bảo vệ chính trị nội bộ, bảo đảm an ninh quốc gia; giữ gìn trật tự an toàn xã hội. Gồm: bảo vệ Đảng, bảo vệ Nhà nước, bảo vệ chế độ và thực chất, sâu xa là bảo vệ Nhân dân, tạo cho người dân cuộc sống bình yên, ổn định, an toàn, còn gọi là an ninh con người.

Thứ hai, công tác nội chính phải đặt dưới sự lãnh đạo chặt chẽ, trực tiếp, toàn diện của Đảng, sự quản lý của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Thực hiện công tác nội chính là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội, trong đó các cơ quan nội chính là lực lượng nòng cốt. Phải bảo đảm sự lãnh đạo, chỉ đạo tuyệt đối, toàn diện của Đảng đối với các cơ quan nội chính nói chung, giữ vững và tăng cường sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng đối với lực lượng vũ trang nói riêng. Đây là yếu tố quyết định bảo đảm hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ được giao. Các cơ quan nội chính phải luôn quán triệt đường lối và sự lãnh đạo của Đảng, giữ vững định hướng chính trị, tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với Nhân dân, với Đảng, Nhà nước và chế độ; lấy bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ Nhân dân, bảo vệ Đảng, Nhà nước và chế độ, bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân làm mục tiêu hàng đầu để thực hiện, là lẽ sống của mình.

Thứ ba, công tác nội chính phải lấy “*Dân là gốc*”, thường xuyên gần bó mật thiết với nhân dân, luôn xác định nhân dân chính là trung tâm, là chủ thể của công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Công tác nội chính suy cho

cùng cũng chính là bảo vệ cuộc sống của người dân, từ đó coi trọng và lấy thước đo cuộc sống bình yên và hạnh phúc của nhân dân làm tiêu chí, hiệu quả của công tác nội chính. Lấy sự hài lòng của người dân là thước đo đánh giá chất lượng phục vụ của các cơ quan nội chính. Hoạt động nội chính phải để “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”. Xây dựng “thế trận lòng dân”, “chú trọng an ninh, an toàn là một trong những yếu tố hàng đầu trong cuộc sống của người dân”.

Thứ tư, kết hợp chặt chẽ giữa công tác nội chính với phát triển kinh tế - xã hội, đối ngoại, bảo đảm “phát triển kinh tế - xã hội là trung tâm; xây dựng Đảng là then chốt”. Làm tốt công tác nội chính để tạo môi trường thuận lợi cho phát triển kinh tế - xã hội, tăng cường quan hệ đối ngoại. Phát triển kinh tế - xã hội, tăng cường quan hệ đối ngoại đặt ra yêu cầu và tạo điều kiện để làm tốt công tác nội chính. Công tác nội chính cũng chính là tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng.

Thứ năm, trong công tác nội chính phải luôn luôn kết hợp chặt chẽ giữa tích cực phòng ngừa với chủ động tấn công. Lấy phòng ngừa là chính, là cơ bản, lâu dài, giữ nước từ khi nước chưa nguy, phát hiện, xử lý, tấn công là đột phá, quan trọng. Bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa. Phát hiện và xử lý kịp thời mọi âm mưu và hành vi xâm phạm an ninh quốc gia. Xử lý nghiêm minh, kiên quyết, không có vùng cấm, không có ngoại lệ những hành vi vi phạm pháp luật và phạm tội, tiêu cực, tham nhũng.

Thứ sáu, sử dụng sức mạnh tổng hợp. Phải có sự đoàn kết, phối hợp chặt chẽ, nhịp nhàng, đồng bộ giữa các cơ quan nội chính với nhau và với các cơ quan, tổ chức khác có liên quan trong thực hiện nhiệm vụ trên cơ sở quy định của Đảng, Nhà nước. Bảo đảm “đúng vai, thuộc bài”. Phát huy tối đa nội lực, đồng thời tranh thủ sự giúp đỡ của nước ngoài. Kết hợp giữa yếu tố nội lực với tiếp thu có chọn lọc những kinh nghiệm tiên tiến trên thế giới phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh của nước ta. Mở rộng quan hệ quốc tế nhưng phải giữ vững độc lập, chủ quyền quốc gia. Lợi ích quốc gia - dân tộc luôn được quan tâm và xác định là mục tiêu trọng yếu trong hoạt động đối ngoại và hội nhập quốc tế.

Thứ bảy, phải thường xuyên chăm lo xây dựng, kiện toàn tổ chức bộ máy, cán bộ làm công tác nội chính, coi đây là nhiệm vụ then chốt. Xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác nội chính có bản lĩnh vững vàng, liêm chính, trung thực, có kiến thức, kỹ năng chuyên sâu, giỏi về chuyên môn, nghiệp vụ, nắm vững chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, có phẩm chất đạo đức tốt để hoàn thành nhiệm vụ được giao. Chú trọng kiểm soát quyền lực và chống tham nhũng, tiêu cực, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” ngay trong các cơ quan này. Phát huy tính chủ động, năng động, sáng tạo và tinh thần nhiệt huyết, cống hiến trong thực hiện nhiệm vụ của cán bộ, chiến sĩ, công chức các cơ quan nội chính.

d) Kinh nghiệm rút ra trong công tác nội chính

- Kinh nghiệm thứ nhất: Công tác nội chính của Đảng rất quan trọng nhưng cũng rất khó khăn, phức tạp, liên quan đến các vấn đề về chính sách, pháp luật, con người và nhiều yếu tố khác. Trong quá trình triển khai thực hiện

các chủ trương, chính sách, nhất là các chủ trương đổi mới, có tính đột phá trong lĩnh vực nội chính cần phải có quyết tâm chính trị cao, bảo đảm sự nhất quán trong lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện. Kiên quyết chống tư tưởng bảo thủ, cục bộ trong thực hiện một số chủ trương đổi mới.

- Kinh nghiệm thứ hai: Cần khẳng định vị trí, vai trò đặc biệt quan trọng của các cơ quan nội chính của Đảng trong việc giúp cho Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư và cấp ủy địa phương lãnh đạo công tác nội chính. Thực tế đã chỉ ra rằng, việc tham mưu của các cơ quan bảo vệ pháp luật trong thực tiễn không thể thay thế vai trò cơ quan nội chính của Đảng trong công tác tham mưu của Đảng về quan điểm, chủ trương, đường lối trong định hướng và lãnh đạo công tác nội chính.

- Kinh nghiệm thứ ba: Cần phải nắm vững chức năng, nhiệm vụ của các cơ quan nội chính Đảng, phân định rõ chức năng, nhiệm vụ, thẩm quyền của các cơ quan nội chính của Đảng với chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan nhà nước, giữa Trung ương và cấp ủy địa phương. Tôn trọng chức năng, quyền hạn của các cơ quan bảo vệ pháp luật theo quy định của pháp luật, không làm cản trở hoạt động bình thường và không làm thay nhiệm vụ của cơ quan này, tạo điều kiện cho các cơ quan đó phát huy được hết vai trò, trách nhiệm của mình trong thực thi nhiệm vụ.

- Kinh nghiệm thứ tư: Đảm bảo sự lãnh đạo chặt chẽ của cấp ủy và tổ chức đảng; không ngừng hoàn thiện nội dung, phương thức lãnh đạo của Đảng đối với công tác nội chính; chú trọng làm tốt công tác kiểm tra, giám sát để kịp thời phát hiện những thiếu sót, khó khăn, bất cập và đề ra các giải pháp tháo gỡ trong thực hiện nhiệm vụ công tác nội chính của Đảng là nhân tố có ý nghĩa quyết định trong việc đảm bảo sự lãnh đạo tuyệt đối của Đảng đối với công tác nội chính.

- Kinh nghiệm thứ năm: Phải có sự nhận thức thống nhất về các nhiệm vụ của công tác nội chính Đảng. Thực tiễn đã chỉ ra rằng, quá trình triển khai các nhiệm vụ, đối với những nội dung được các cấp ủy, tổ chức đảng và lãnh đạo các cấp có sự thống nhất cao, phối hợp chặt chẽ thì quá trình thực hiện các nhiệm vụ thuận lợi và có hiệu quả.

2. Nhận thức chung về công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

a) Nhận thức chung về tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

- Khái niệm

+ Tham nhũng

Tham nhũng là thuật ngữ được sử dụng rộng rãi ở nhiều quốc gia ; nhiều văn bản quốc tế, với nhiều khái niệm khác nhau. Ngân hàng Thế giới (WB): Tham nhũng là hành vi lạm dụng chức vụ công để tư lợi. Tổ chức Minh bạch quốc tế: Tham nhũng bao gồm những hành vi từ phía các quan chức nhà nước, là chính trị gia hay công chức nhằm làm giàu cho bản thân mình hay những người thân cận một cách bất chính và phi pháp, bằng cách lạm dụng quyền lực mà họ được giao. Ngân hàng Phát triển châu Á (ADB): Tham nhũng là những

hành vi của các viên chức trong khu vực nhà nước hay tư nhân nhằm làm giàu cho bản thân mình và cho những người thân một cách bất chính và phi pháp, hoặc xúi giục người khác làm việc này, bằng cách lạm dụng chức vụ mà họ được giao. Theo Luật phòng, chống tham nhũng năm 2018 của Việt Nam quy định: “Tham nhũng là hành vi của người có chức vụ, quyền hạn đã lợi dụng chức vụ, quyền hạn đó vì vụ lợi”. Ở góc độ chung nhất có thể hiểu tham nhũng là hiện tượng xã hội tiêu cực có tính lịch sử, gắn liền với sự xuất hiện chế độ tư hữu và các thiết chế quyền lực xã hội; xảy ra ở hầu hết các quốc gia, không phân biệt chế độ chính trị, trình độ phát triển. Tham nhũng là “bóng tối” vươn theo quyền lực, là “khuyết tật” bẩm sinh của quyền lực. Do vậy, phải tăng cường giám sát, kiểm soát có hiệu quả quyền lực để đảm bảo quyền lực được vận hành công khai, minh bạch, đúng đắn, để quyền lực không bị “tha hóa”.

+ Lãng phí

Theo Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí năm 2023: Lãng phí là việc quản lý, sử dụng ngân sách nhà nước, vốn nhà nước, vốn đầu tư công, tài sản công, lao động, thời gian lao động trong khu vực nhà nước và tài nguyên, năng lượng, các nguồn lực khác của nền kinh tế vượt định mức, tiêu chuẩn, chế độ do cơ quan nhà nước có thẩm quyền ban hành hoặc quản lý, sử dụng không hiệu quả, không đạt được mục tiêu đã định hoặc tạo rào cản phát triển kinh tế, xã hội, bỏ lỡ thời cơ phát triển của đất nước.

Lãng phí của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức là hành vi trái chủ trương, đường lối, quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước về phòng, chống lãng phí; chuẩn mực đạo đức, quy tắc ứng xử, văn hóa tiết kiệm, chống lãng phí, gây ảnh hưởng xấu đến uy tín của Đảng, Nhà nước, làm tha hóa đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, làm giảm sút niềm tin của nhân dân, cản trở quá trình phát triển kinh tế - xã hội.

Vụ án lãng phí là vụ án hình sự (ngoài vụ án tham nhũng, tiêu cực) do cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức thực hiện, liên quan đến hành vi lãng phí theo quy định của Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí và văn bản pháp luật khác của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức.

Vụ việc lãng phí là vụ việc do cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức thực hiện (ngoài vụ việc tham nhũng, tiêu cực), liên quan đến hành vi lãng phí theo quy định của Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí và văn bản pháp luật khác, chưa có quyết định khởi tố vụ án hình sự của cơ quan có thẩm quyền.

Vụ án, vụ việc lãng phí nghiêm trọng, phức tạp, dư luận xã hội quan tâm là vụ án, vụ việc lãng phí ngoài tham nhũng, tiêu cực ảnh hưởng nghiêm trọng đến danh dự, uy tín, phẩm chất đạo đức, vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, làm suy giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước. Thuộc một trong các trường hợp sau: (1) Gây hậu quả nghiêm trọng, rất nghiêm trọng hoặc đặc biệt nghiêm trọng về kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại hoặc thuộc trường hợp phạm tội nghiêm trọng, rất nghiêm trọng, đặc biệt nghiêm trọng; (2) Liên quan đến nhiều địa phương, nhiều cấp, nhiều lĩnh vực; (3) Báo chí, truyền thông đưa tin, phản ánh

hiều, gây bức xúc trong dư luận xã hội; đại biểu Quốc hội, Hội đồng nhân dân, cử tri quan tâm, phản ánh; Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội kiến nghị xử lý; Bị các thế lực thù địch, phản động, cơ hội chính trị lợi dụng tiến hành các hoạt động chống phá.

+ Tiêu cực

Theo Đại từ điển tiếng Việt, về tính từ, “tiêu cực” được hiểu là “thụ động, thiếu tính chủ động để làm biến đổi, thay đổi tình thế: thái độ tiêu cực, giải pháp tiêu cực, có tính chất đối phó; không lành mạnh, có tác dụng xấu: những hiện tượng tiêu cực trong đời sống”¹; về danh từ, “tiêu cực” được hiểu là “hiện tượng không lành mạnh, có tác dụng xấu: chống tiêu cực”². Ngoài ra, “tiêu cực” còn được hiểu là “những hiện tượng không lành mạnh, có tác dụng phủ định, cản trở không tốt đối với quá trình phát triển của xã hội, trái với tích cực”³.

Hướng dẫn 25-HD/BCĐTW ngày 01/8/2022 của Ban Chỉ đạo Trung về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực hướng dẫn một số nội dung về công tác phòng, chống tiêu cực xác định: Tiêu cực của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức là những hành vi trái với Điều lệ, Cương lĩnh, nghị quyết, chế, quy quy định, chỉ thị, kết luận,... của Đảng (gọi chung là chủ trương, đường lối, quy định của Đảng), pháp luật của Nhà nước, Điều lệ của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và các tổ chức Hội do Đảng, Nhà nước giao nhiệm vụ; các chuẩn mực đạo đức, quy tắc ứng xử, truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc, gây ảnh hưởng xấu đến uy tín của Đảng, Nhà nước, làm tha hóa đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, làm giảm sút niềm tin của nhân dân, cản trở quá trình phát triển kinh tế - xã hội. Trong đó, biểu hiện rõ nét nhất của tiêu cực là suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, trước hết là cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp trong hệ thống chính trị.

Tiêu cực biểu hiện qua các hành vi hành động hoặc không hành động, đó có thể là các hành vi vi phạm các quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước (vi phạm nghĩa vụ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức; vi phạm những điều cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức không được làm; vi phạm các quy định về nêu gương; vi phạm các điều cấm trong các văn bản của Đảng, pháp luật của Nhà nước...); vi phạm kỷ luật của đoàn thể (vi phạm Điều lệ của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Điều lệ Công đoàn, Điều lệ Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh...); vi phạm các chuẩn mực đạo đức, quy tắc ứng xử, tập quán, truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc được cộng đồng thừa nhận như (vi phạm kỷ luật lao động, nội quy, quy chế của cơ quan, đơn vị; đánh nhau; quan hệ nam nữ bất chính...). Từ trong văn bản của Đảng, Nhà nước và đoàn thể chính trị - xã hội, có thể nhận diện tiêu cực theo 04 nhóm hành vi chính sau: các hành vi vi phạm quy định của Đảng; các hành vi vi phạm pháp luật của Nhà nước; các

¹ Nguyễn Như Ý (2011), Đại từ điển tiếng Việt, Nxb Chính trị Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh, Thành phố Hồ Chí Minh, tr.1581.

² Nguyễn Như Ý (2011), Đại từ điển tiếng Việt, Nxb Chính trị Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh, Thành phố Hồ Chí Minh, tr.1581.

³ Hoàng Phê (2020), Từ điển tiếng Việt, Nxb Hồng Đức, Thành phố Hồ Chí Minh, tr.1254.

hành vi vi phạm kỷ luật của đoàn thể; các hành vi vi phạm chuẩn mực đạo đức, quy tắc ứng xử, truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc.

Hướng dẫn 25-HD/BCĐTW ngày 01/8/2022 của Ban Chỉ đạo Trung về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực hướng dẫn một số nội dung về công tác phòng, chống tiêu cực xác định 19 hành vi tiêu cực cần tập trung chỉ đạo phòng, chống. Cụ thể gồm: “1. Nói, viết, thực hiện không đúng hoặc không thực hiện, thực hiện không đầy đủ chủ trương, đường lối, quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước. 2. Không chấp hành hoặc chấp hành không đầy đủ các nguyên tắc tổ chức, hoạt động của Đảng, nhất là nguyên tắc tập trung dân chủ, tự phê bình và phê bình; đoàn kết xuôi chiều, nể nang, né tránh, ngại va chạm, im lặng, không đấu tranh hoặc phụ họa theo ý kiến, quan điểm sai trái, lệch lạc; bao che, giấu giếm vi phạm, khuyết điểm của bản thân, của người khác hoặc của tổ chức; thấy đúng không bảo vệ, thấy sai không đấu tranh; độc đoán, chuyên quyền, mất dân chủ, dân chủ hình thức, không tôn trọng ý kiến của tập thể; không chấp hành sự phân công của tổ chức, kén chọn chức danh, vị trí công tác... 3. Không thực hiện hoặc thực hiện không đầy đủ trách nhiệm nêu gương theo quy định của Đảng. 4. Lợi dụng công việc có liên quan đến bí mật nhà nước, bí mật công tác, công việc thuộc thẩm quyền giải quyết để trục lợi. Cung cấp, để lộ, làm mất hoặc viết bài, đăng những thông tin, tài liệu bí mật của Đảng, Nhà nước hoặc những việc chưa được phép công bố; tàng trữ, phát tán hoặc xúi giục người khác tàng trữ, phát tán thông tin, tài liệu trái với chủ trương, đường lối, quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước; vu cáo, bịa đặt những nội dung liên quan đến vụ án, vụ việc tham nhũng, tiêu cực hoặc tùy tiện quy kết về tội danh, mức án trước khi tòa án ra phán quyết; đả kích, vu cáo, xúc phạm đối với tổ chức, cá nhân, kích động bạo lực, chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc. 5. “Tư duy nhiệm kỳ”, cơ hội, vụ lợi, nhất là hành vi lạm quyền, lộng quyền, lấy danh nghĩa tập thể để áp đặt, hợp thức hóa quyết định sai trái của cá nhân; chủ nghĩa cá nhân, đặt lợi ích của cá nhân lên trên lợi ích của tập thể; chạy theo mục tiêu trước mắt, trong ngắn hạn để thu vén lợi ích cho bản thân, gia đình, cho nhóm lợi ích mà bỏ qua những mục tiêu, lợi ích dài hạn của tập thể, cộng đồng và đất nước; cấu kết với doanh nghiệp, đối tượng khác để trục lợi. 6. Quan liêu, xa rời thực tế, không sâu sát công việc, không nắm chắc tình hình trong cơ quan, tổ chức, địa phương, đơn vị. 7. Chủ trì ban hành hoặc tham mưu ban hành văn bản có nội dung trái với chủ trương, đường lối, quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước hoặc có nhiều sơ hở, bị lợi dụng gây thiệt hại cho nhà nước, tổ chức, cá nhân; “lợi ích nhóm”, “tư duy nhiệm kỳ” trong xây dựng chính sách, pháp luật. 8. Thiếu trách nhiệm, buông lỏng lãnh đạo, quản lý để xảy ra tình trạng mất đoàn kết, tham nhũng, tiêu cực; không báo cáo, phản ánh, không xử lý các hành vi tham nhũng, tiêu cực trong cơ quan, đơn vị, địa phương do mình trực tiếp quản lý. 9. Thực hiện không đúng, không đầy đủ quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước trong quản lý đầu tư, xây dựng, ngân hàng, y tế, bảo hiểm, đấu thầu, đấu giá, chứng khoán, trái phiếu doanh nghiệp, cổ phần hóa, sử dụng nhà, đất, tài nguyên, khoáng sản, tài chính, tài sản của Đảng, Nhà nước,... Không thực hành tiết kiệm để xảy ra thất thoát, lãng phí trong quản lý, sử dụng tài

chính, tài sản công. Mua sắm, quản lý, sử dụng tài sản công, tài sản của tổ chức, doanh nghiệp, cá nhân đóng góp, tài trợ trái quy định. 10. Tặng quà, nhận quà dưới mọi hình thức để tác động đến tổ chức, người có trách nhiệm dẫn đến việc quyết định có lợi riêng cho bản thân, gia đình hoặc cá nhân, tổ chức, cơ quan, doanh nghiệp. 11. Lợi dụng chủ trương khuyến khích và bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo vì lợi ích chung để thực hiện hành vi hoặc bao che hành vi tham nhũng, tiêu cực. Tiết lộ thông tin, đe dọa, trả thù, trù dập người phản ánh, tố cáo, tố giác, báo tin, cung cấp thông tin về hành vi tham nhũng, tiêu cực. 12. Có hành vi chạy chức, chạy quyền, bao che, tiếp tay, can thiệp, tác động đến tổ chức, cá nhân để bản thân hoặc người khác được tiếp nhận, tuyển dụng, quy hoạch, luân chuyển, điều động, bổ nhiệm, đề cử, ứng cử, khen thưởng, kỷ luật, phong tặng danh hiệu, đi học, đi nước ngoài, thực hiện chế độ, chính sách cán bộ trái quy định. 13. Can thiệp, tác động hoặc để người nhà, người thân, người quen lợi dụng chức vụ, vị trí công tác của mình để trục lợi. Gây khó khăn, phiền hà, vơ vét, kéo dài thời gian xử lý công việc cho người dân, doanh nghiệp. 14. Can thiệp, tác động vào hoạt động kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án, xét đặc xá, giải quyết khiếu nại, tố cáo để bao che, tiếp tay cho các hành vi vi phạm quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước; tác động, ép buộc, mua chuộc tổ chức, cá nhân để giảm trách nhiệm, hình phạt cho người khác. 15. kê khai tài sản, thu nhập không trung thực; giải trình không trung thực về nguồn gốc tài sản, thu nhập tăng thêm; tẩu tán, che giấu tài sản có được do tham nhũng, tiêu cực. Không chỉ đạo và tổ chức thu hồi hoặc cản trở hoạt động thu hồi tài sản tham nhũng, tiêu cực. 16. Nhập quốc tịch nước ngoài; dùng giấy tờ giả, không hợp pháp, khai báo gian dối về quốc tịch. 17. Tổ chức, tham gia hoặc tạo điều kiện thực hiện hoạt động rửa tiền, đi vay, cho vay trái quy định của pháp luật; chuyển tiền, tài sản ra nước ngoài, mở tài khoản và mua bán tài sản ở nước ngoài trái quy định. 18. Tổ chức việc cưới, việc tang và các sự kiện khác của cá nhân, gia đình (ngày lễ, tết, sinh nhật, lên chức, mừng nhà mới, mừng thọ, luân chuyển, chuyên công tác,...) một cách phô trương hình thức, lãng phí, gây phản cảm, bức xúc trong xã hội. Lợi dụng việc cưới, việc tang và các sự kiện khác để vụ lợi hoặc đem lại lợi ích riêng cho bản thân, gia đình hoặc cho người khác. 19. Các hành vi tiêu cực nghiêm trọng, phức tạp khác do Ban Chỉ đạo Trung ương xem xét, quyết định.

- Hậu quả, tác hại của tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

Lênin từng chỉ rõ: “Nếu không thành công trong đấu tranh chống quan liêu, tham nhũng thì sớm hay muộn, đến lượt nó, tệ quan liêu tham nhũng sẽ làm tiêu vong sự nghiệp của những người cộng sản...”⁴. V.I.Lênin cảnh báo: “Nếu có cái gì làm tiêu vong chúng ta thì chính là cái đó (tệ quan liêu, tham nhũng)”⁵.

Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn “Tham ô, lãng phí và bệnh quan liêu là kẻ thù của nhân dân, của bộ đội và của Chính phủ”⁶. Người chỉ rõ “Tham ô có hại

⁴ V.I.Lênin: Toàn tập, tập 54, Nhà xuất bản Tiến bộ, Mát-xcơ-va, 1978, tr.235.

⁵ V.I.Lênin: Toàn tập, tập 54, Nhà xuất bản Tiến bộ, Mátxcova 1978, tr.235.

⁶ Hồ Chí Minh: Toàn tập, tập 7, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, t.7, tr.357.

nhưng lãng phí có khi còn hại nhiều hơn: Nó tai hại hơn tham ô vì lãng phí rất phổ biến...”⁷; “Lãng phí tuy không lấy của công dứt túi, song kết quả cũng rất tai hại cho nhân dân, cho Chính phủ. Có khi tai hại hơn nạn tham ô”⁸. Đồng chí Cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, Trưởng Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực đã nêu: “Không chỉ đấu tranh phòng, chống tham nhũng trong lĩnh vực kinh tế, mà quan trọng hơn phải chống tiêu cực trong cả lĩnh vực tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Hai cái này nó có liên quan đến nhau, sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống mới dẫn đến tham nhũng, đây mới là cái gốc, cái cơ bản cần phải chống. Cái lợi ích kinh tế nó thường gắn liền với quyền lợi chính trị, chức quyền, với sự hư hỏng về đạo đức, lối sống”. Trong bài phát biểu bế mạc Hội nghị Trung ương 4 khóa XII của Đảng Cộng sản Việt Nam, đồng chí Cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nhấn mạnh: “Sự suy thoái về đạo đức, lối sống thể hiện ở chỗ sống ích kỷ, thực dụng, cơ hội, vụ lợi, hám danh, tham nhũng, ham quyền lực; bè phái cục bộ, mất đoàn kết; quan liêu, xa dân, vô cảm trước khó khăn, bức xúc của dân”; “Từ suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống dẫn đến “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” chỉ là một bước ngắn, thậm chí rất ngắn, nguy hiểm khôn lường, có thể dẫn đến tiếp tay hoặc cấu kết với các thế lực xấu, thù địch phản bội lại lý tưởng và sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc”⁹.

Theo Tổng Bí thư Tô Lâm, “lãng phí tuy không lấy của công dứt túi, song kết quả cũng rất tai hại cho nhân dân, cho Chính phủ. Có khi tai hại hơn nạn tham ô”, song lãng phí hiện nay diễn ra khá phổ biến, dưới nhiều dạng thức khác nhau, đã và đang gây ra nhiều hệ lụy nghiêm trọng cho phát triển (gây suy giảm nguồn lực con người, nguồn lực tài chính, giảm hiệu quả sản xuất, tăng gánh nặng chi phí, gây cạn kiệt tài nguyên, gia tăng khoảng cách giàu nghèo; gây suy giảm lòng tin của người dân với Đảng, Nhà nước, tạo rào cản vô hình trong phát triển kinh tế - xã hội, bỏ lỡ thời cơ phát triển của đất nước)¹⁰.

Tham nhũng, lãng phí, tiêu cực làm suy giảm năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền, sức chiến đấu của Đảng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; ảnh hưởng đến uy tín của Đảng, suy giảm niềm tin của Nhân dân với Đảng, Nhà nước, đe dọa đến sự tồn vong của chế độ; làm xói mòn lòng tin của Nhân dân với Đảng, Nhà nước, “làm tổn hại thanh danh của Đảng”; có thể tạo ra khủng hoảng chính trị do niềm tin của người dân vào đảng cầm quyền, bộ máy nhà nước bị suy giảm.

Tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tiếp tay cho các thế lực thù địch lợi dụng chống phá, uy hiếp sự tồn vong của chế độ. Kẻ địch sẽ lợi dụng vấn đề tham nhũng, lãng phí, tiêu cực để tuyên truyền, xuyên tạc, nhằm chia rẽ, phá vỡ mối quan hệ gắn bó chặt chẽ giữa Đảng, Nhà nước với Nhân dân, công kích, phê phán

⁷ Hồ Chí Minh: Toàn tập, tập 7, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.345.

⁸ Hồ Chí Minh: Toàn tập, tập 7, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.357.

⁹ Xem “Toàn văn bài phát biểu bế mạc Hội nghị Trung ương 4 khóa XII của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng” trên Truyền hình Nhân dân, truy cập ngày 17 tháng 9 năm 2021.

¹⁰ Bài giảng của Đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm tại lớp bồi dưỡng cán bộ quy hoạch Ủy viên Trung ương Đảng khóa XIV.

nhằm hạ thấp uy tín của Đảng, vai trò quản lý, điều hành của Nhà nước. Từ đó, làm xói mòn lòng tin của Nhân dân với Đảng.

Tham nhũng, lãng phí, tiêu cực gây thiệt hại rất lớn về tài sản của Nhà nước, tập thể, công dân, làm cản trở các nỗ lực giảm nghèo, gây ra trở lực lớn với sự phát triển của quốc gia, dân tộc; gây cản trở, trì trệ trong xây dựng, phát triển nền kinh tế quốc dân, suy giảm tiềm lực xây dựng, bảo vệ Tổ quốc.

Tham nhũng, lãng phí, tiêu cực làm giảm uy tín, vị thế của quốc gia đối với cộng đồng quốc tế; làm thay đổi, đảo lộn những chuẩn mực đạo đức xã hội, tha hoá đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức; xâm hại đến hoạt động đúng đắn của bộ máy Nhà nước, ảnh hưởng nghiêm trọng đến nền pháp chế, dẫn đến hiện tượng người dân chống đối cơ quan và công chức thực thi nhiệm vụ.

b) Kết quả lãnh đạo, chỉ đạo công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

Công tác lãnh đạo, chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đã đạt được nhiều kết quả quan trọng, tích cực, góp phần xây dựng Đảng và hệ thống chính trị từ Trung ương đến địa phương trong sạch, vững mạnh, vì Nhân dân phục vụ. Những kết quả của công tác lãnh đạo, chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đã góp phần tăng cường tiềm lực quốc gia trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước. Kết quả của công tác lãnh đạo, chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực thể hiện như sau:

- Thành lập Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực do đồng chí Tổng Bí thư làm Trưởng Ban, đồng chí Trưởng Ban Nội chính Trung ương làm Phó Trưởng Ban Thường trực, Ban Nội chính Trung ương là Cơ quan thường trực của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Việc thành lập Ban Chỉ đạo theo mô hình mới này là điểm đột phá. Sự chỉ đạo sâu sát, quyết liệt, khoa học, đúng đắn, với quyết tâm chính trị rất cao của Ban Chỉ đạo và sự gương mẫu, giữ gìn, nói đi đôi với làm, làm đi đôi với nói, đã nói là làm của đồng chí Tổng Bí thư, Trưởng Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là động lực mạnh mẽ, chỗ dựa vững chắc và sự đảm bảo về mặt chính trị - pháp lý cho cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

- Công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực có đột phá về tư duy và nhận thức. Gắn phòng, chống tham nhũng với phòng, chống tiêu cực, trọng tâm là phòng, chống sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên. Đẩy mạnh phòng, chống lãng phí tương đương với phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực phải phục vụ phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, củng cố đại đoàn kết toàn dân. Mở rộng phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ra khu vực ngoài nhà nước.

- Công tác phát hiện, xử lý tham nhũng, lãng phí, tiêu cực được tập trung lãnh đạo, chỉ đạo quyết liệt; tiến hành đồng bộ thi hành kỷ luật của Đảng với kỷ luật hành chính, đoàn thể và xử lý hình sự; xử lý cán bộ đương chức và nghỉ hưu, cán bộ cao cấp; “không có vùng cấm”, “không có ngoại lệ”, không có đặc

quyền, rất nghiêm minh, nhân văn. Quá trình xử lý tham nhũng, lãng phí, tiêu cực quán triệt phương châm: phát hiện sớm, xử lý từ đầu, không để vi phạm nhỏ tích tụ thành sai phạm lớn; truy tố một vụ cảnh tỉnh cả một vùng, một lĩnh vực; kỷ luật một vài người để cứu muôn người. Mọi cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức sai phạm đều xử lý kịp thời, nghiêm minh và công khai, làm nghiêm từ trên xuống dưới, không có vùng cấm, vùng trống, không có ngoại lệ, không có đặc quyền, bất kể người đó là ai. Nhiều vụ án, vụ việc tham nhũng, tiêu cực đặc biệt nghiêm trọng, phức tạp, kể cả những vụ, việc tòn động, kéo dài được phát hiện, điều tra, xử lý. Truy tố, xét xử vắng mặt bị can, bị cáo bỏ trốn. Thu hồi tài sản tham nhũng đạt kết quả tích cực, đã kịp thời thu giữ, tạm giữ, kê biên, phong tỏa nhiều tài sản có giá trị.

- Đã chỉ đạo đẩy mạnh xây dựng, hoàn thiện thể chế quản lý kinh tế - xã hội và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Sơ kết, tổng kết, nghiên cứu, xây dựng nhiều chủ trương, quy định về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Tháo gỡ “điểm nghẽn”, “nút thắt” về thể chế để khơi thông nguồn lực, phục vụ phát triển kinh tế - xã hội và nâng cao hiệu quả phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Chỉ đạo xây dựng, ban hành cơ chế xử lý vật chứng trong quá trình điều tra, truy tố, xét xử vụ án, vụ việc tham nhũng, tiêu cực để sớm giải tỏa tài sản, tránh thất thoát, lãng phí. Chỉ đạo khắc phục sơ hở, bất cập về thể chế đã được chỉ ra qua kiểm tra, giám sát. Rà soát văn bản pháp luật, bảo đảm thống nhất, phù hợp với chủ trương, chính sách, quy định về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Bộ Chính trị đã bổ sung quy định xử lý kỷ luật tổ chức đảng, đảng viên vi phạm về lãng phí. Quy định số 264-QĐ/TW ngày 14/02/2025 của Bộ Chính trị về sửa đổi, bổ sung một số điều của Quy định số 69-QĐ/TW, ngày 06/7/2022 của Bộ Chính trị về kỷ luật tổ chức đảng, đảng viên vi phạm, đã sửa đổi, bổ sung thêm nội dung vi phạm lãng phí vào quy định.

- Quan tâm chỉ đạo nâng cao hiệu quả biện pháp phòng ngừa tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, nhất là trong công tác cán bộ, sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy, nâng cao đạo đức cách mạng của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Thực hiện nghiêm Quy định 144-QĐ/TW, ngày 09/5/2024 của Bộ Chính trị về chuẩn mực đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên trong giai đoạn mới. Xây dựng văn hóa liêm chính, không tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong 05 lĩnh vực: công tác cán bộ; công tác kiểm tra, giám sát, thi hành kỷ luật Đảng và trong hoạt động thanh tra, kiểm toán; hoạt động điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án; công tác xây dựng pháp luật; quản lý, sử dụng tài chính, tài sản công. Tăng cường công khai minh bạch, trách nhiệm giải trình; chuyển đổi vị trí công tác; kiểm soát kê khai tài sản. Kiên quyết làm rõ, xử lý nghiêm trách nhiệm người đứng đầu và tập thể lãnh đạo để xảy ra tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Đẩy mạnh cải cách hành chính, chuyển đổi số, giảm thiểu tình trạng nhũng nhiễu, gây phiền hà cho người dân, doanh nghiệp.

- Đẩy mạnh, tạo chuyển biến mạnh mẽ trong công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ở địa phương, thực hiện phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực từ cơ sở, chi bộ. Đã thành lập Ban Chỉ đạo phòng, chống tham

những, tiêu cực tình, thành phố trực thuộc Trung ương (từ tháng 5 năm 2022), góp phần đẩy mạnh công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ở địa phương, cơ sở.

- Quan tâm đầu tư, nâng cao năng lực, hiệu quả hoạt động của cơ quan có chức năng phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Tăng cường quản lý, siết chặt kỷ luật, kỷ cương, xử lý nghiêm người có hành vi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trong cơ quan có chức năng phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Đã tiến hành kiện toàn tổ chức, cán bộ; đầu tư cơ sở vật chất, bảo đảm chế độ, chính sách, phương tiện, điều kiện làm việc; sự phối hợp giữa các cơ quan chức năng ngày càng đồng bộ, chặt chẽ, nhịp nhàng, hiệu quả. Thực hiện phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ngay trong cơ quan làm công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; xử lý nghiêm minh, kịp thời các sai phạm, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trong cơ quan có chức năng phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

- Công tác thông tin, tuyên truyền về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực được đẩy mạnh, đạt được nhiều kết quả tích cực, quan trọng. Các cơ quan thông tấn, báo chí đã tích cực vào cuộc, đồng hành cùng Đảng, Nhà nước và các cơ quan chức năng trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; vừa tuyên truyền, vừa tích cực đấu tranh, phát hiện tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, vừa tích cực đấu tranh phản bác những luận điệu xuyên tạc của các thế lực xấu, thù địch về công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Vai trò, trách nhiệm của cơ quan dân cử, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, tổ chức chính trị - xã hội và Nhân dân được phát huy tốt hơn. Đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục về chuẩn mực đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên; xây dựng văn hóa liêm chính, không tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Tăng cường định hướng thông tin, tuyên truyền về công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Chấn chỉnh, xử lý nghiêm vi phạm, tham nhũng, tiêu cực trong hoạt động báo chí, truyền thông. Cơ quan truyền thông, báo chí đã tích cực tuyên truyền về tấm gương đạo đức cách mạng, những quan điểm, tư tưởng chỉ đạo của có Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng và những thông điệp mới của đồng chí Tổng Bí thư Tô Lâm. Đảng đoàn Quốc hội, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội đã lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh giám sát công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Tăng cường công tác tiếp nhận, xử lý thông tin phản ánh, tố cáo về tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

Kết quả nêu trên là do những nguyên nhân cơ bản sau đây: (1) Trước hết là sự lãnh đạo, chỉ đạo sâu sát, quyết liệt, với nhiều quyết sách đúng đắn, kịp thời của Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư, Quốc hội, Chính phủ, trực tiếp nhất là của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; sự gương mẫu, quyết liệt, nói đi đôi với làm của các đồng chí lãnh đạo Đảng và Nhà nước, của người đứng đầu cấp uỷ, chính quyền các cấp. (2) Sự nỗ lực, cố gắng, quyết tâm của các cơ quan tham mưu và cấp uỷ, tổ chức đảng, các ban, bộ, ngành, địa phương, nhất là sự nỗ lực rất cao của các cơ quan, đơn vị có chức năng phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực và các cơ quan tiến hành tố tụng Trung ương và địa phương. (3) Sự cộng hưởng của

những kết quả tích cực, rõ rệt trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị. (4) Sự tham gia tích cực của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội; sự đồng lòng, ủng hộ, khích lệ của nhân dân; sự chủ động vào cuộc rất tích cực của các cơ quan thông tấn, báo chí, tạo nên sức mạnh tổng hợp trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

c) Mục tiêu, quan điểm, nhiệm vụ, giải pháp phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

- Mục tiêu của công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

Ngăn chặn, đẩy lùi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; phát hiện kịp thời, chính xác, xử lý nghiêm minh đối tượng có hành vi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, gây thiệt hại cho Nhân dân, xã hội, Đảng, Nhà nước; tạo chuyển biến với hiệu quả rõ rệt trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực để giữ vững ổn định chính trị, phát triển kinh tế - xã hội, củng cố lòng tin của Nhân dân, xây dựng Đảng, Nhà nước và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức kỷ cương, liêm chính.

- Quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

+ Công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, dưới sự lãnh đạo chặt chẽ của Đảng; phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị và của toàn dân; thực hiện đồng bộ các biện pháp chính trị, tư tưởng, tổ chức, hành chính, kinh tế, hình sự.

Công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, dưới sự lãnh đạo tuyệt đối, toàn diện của Đảng để đảm bảo khả năng quy tụ, phát huy sức mạnh tổng hợp của nhiều lực lượng tham gia. Sự lãnh đạo tuyệt đối, toàn diện, về mọi mặt của Đảng bảo đảm sự tập trung, thống nhất, xuyên suốt trong quá trình tổ chức các công tác, biện pháp phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí.

Huy động sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị và toàn dân để phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là sự kế thừa, vận dụng từ quan điểm phát huy sức mạnh tổng hợp của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII xác định: “Kiên quyết, kiên trì thực hiện với quyết tâm chính trị cao, nỗ lực lớn; phát huy sự chủ động, sáng tạo và sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị, của Nhân dân, trong đó cán bộ lãnh đạo, quản lý, trước hết là cán bộ cấp cao, cán bộ chủ chốt, người đứng đầu các cấp là nòng cốt; thực hiện quyết liệt, đồng bộ các giải pháp để đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” có hiệu quả, nhất là những vụ việc gây bức xúc trong dư luận để củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng”¹¹. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam tiếp tục khẳng định giá trị về bài học phát huy sức mạnh tổng hợp trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực: “Phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị và của nhân dân; thực

¹¹ Nghị quyết số 04-NQ/TW, ngày 30/10/2016 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam khóa XII về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” trong nội bộ.

hiện đồng bộ các biện pháp chính trị, tư tưởng, tổ chức, hành chính, kinh tế, hình sự trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí”¹².

Công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực (chống giặc “nội xâm”) chỉ thực sự giành thắng lợi khi Đảng với vai trò là người lãnh đạo phải hội tụ được sức mạnh của toàn thể dân tộc, huy động được sức mạnh của các tổ chức trong hệ thống chính trị và toàn thể quần chúng nhân dân. Sức mạnh tổng hợp trong phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí đến từ sự phối hợp, hiệp đồng chặt chẽ của các cơ quan, ban, ngành, đặc biệt là nâng cao chất lượng và hiệu quả phối hợp, “hiệp đồng tác chiến” giữa các Cơ quan Nội chính và giữa các Cơ quan Nội chính với các cấp, các ngành, đảm bảo chặt chẽ, thường xuyên, nhịp nhàng với tinh thần: “Tiền hô hậu ủng”, “Nhất hô bá ứng”, “Trên dưới đồng lòng”, “Dọc ngang thông suốt”¹³.

+ Gắn phòng, chống tham nhũng với phòng, chống tiêu cực; đẩy mạnh phòng, chống lãng phí tương đương với phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; gắn phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực với xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị. Phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực phải phục vụ nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội, củng cố hệ thống chính trị và khối đại đoàn kết toàn dân, xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh.

Không chỉ phòng, chống tham nhũng mà còn gắn phòng, chống tham nhũng với phòng, chống tiêu cực, trọng tâm là phòng, chống sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên. Tham nhũng là một loại hành vi tiêu cực do người có chức vụ, quyền hạn thực hiện, là loại biểu hiện cụ thể của suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Thực tiễn chỉ ra rằng, tham nhũng và tiêu cực, nhất là suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống có mối quan hệ gắn bó mật thiết, chặt chẽ với nhau. Nguyên nhân sâu xa của tham nhũng là do chủ nghĩa cá nhân, mà cơ bản, trực tiếp là do suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống; tiêu cực là môi trường làm nảy sinh tham nhũng; tham nhũng tác động trở lại làm trầm trọng hơn tình trạng tiêu cực. Nếu chỉ phòng, chống tham nhũng về tiền bạc, tài sản thì chưa đủ, mà nguy hại hơn là sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Đây mới là cái gốc của tham nhũng; không suy thoái, hư hỏng thì làm gì dẫn đến tham nhũng. Tiền bạc, tài sản có thể còn thu hồi được, nhưng nếu suy thoái về tư tưởng, đạo đức là mất tất cả. Vì vậy, phòng, chống tiêu cực, mà trọng tâm là phòng, chống sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, tức là trị tận gốc tham nhũng.

Phòng ngừa là chính, cơ bản, lâu dài; phát hiện, xử lý là quan trọng, cấp bách. Kết hợp chặt chẽ giữa tích cực phòng ngừa, chủ động phát hiện và kiên quyết xử lý nghiêm minh, kịp thời những người có hành vi tham nhũng, lãng

¹² Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 2, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.251.

¹³ Bài phát biểu của Đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng tại Hội nghị toàn quốc các Cơ quan Nội chính triển khai Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng, ngày 15 tháng 9 năm 2021 tại Hà Nội.

phí, tiêu cực, bao che, dung túng, tiếp tay cho tham nhũng, tiêu cực, lãng phí, can thiệp, cản trở việc chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí; không có vùng cấm, vùng trống, không có ngoại lệ, không có đặc quyền, bất kể người đó là ai.

Quan điểm phòng ngừa là chính, cơ bản, lâu dài là sự kế thừa, vận dụng linh hoạt, sáng tạo tư tưởng bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa, “giữ nước từ khi nước chưa nguy”. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng Cộng sản Việt Nam đã xác định: “xác định “chủ động phòng ngừa” là chính” nhằm “phát hiện sớm và xử lý kịp thời những yếu tố bất lợi, nhất là những yếu tố nguy cơ gây đột biến”. Những yếu tố bất lợi, nguy cơ gây đột biến bao gồm cả vấn đề tham nhũng, tiêu cực, lãng phí. Quá trình xử lý tham nhũng, tiêu cực quán triệt phương châm: phát hiện từ sớm, xử lý từ đầu, không để vi phạm nhỏ tích tụ thành sai phạm lớn; truy tố một vụ cảnh tỉnh cả vùng, cả lĩnh vực. Quá trình xử lý tham nhũng, tiêu cực tiến hành đồng bộ, kịp thời, nghiêm minh giữa xử lý kỷ luật của Đảng với kỷ luật hành chính của Nhà nước, kỷ luật của đoàn thể và xử lý hình sự; kỷ luật của Đảng thực hiện trước, tạo tiền đề để xử lý kỷ luật hành chính, đoàn thể và xử lý hình sự; kỷ luật của Đảng nghiêm hơn xử lý theo pháp luật. Kỷ luật một vài người để cứu muôn người; cắt bỏ một vài cành cây sâu mọt để cứu cả cái cây; siết chặt kỷ luật, kỷ cương, dùng kỷ luật nghiêm minh và giám sát nghiêm khắc để cán bộ, đảng viên biết giữ gìn, nhớ điều cấm, giữ giới hạn.

Mọi cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức sai phạm đều được xử lý kịp thời, nghiêm minh và công khai, làm nghiêm từ trên xuống dưới, không có vùng cấm, vùng trống, không có ngoại lệ, không có đặc quyền, bất kể người đó là ai, theo nguyên tắc: có vụ việc thì phải xác minh làm rõ; tích cực, khẩn trương, rõ đến đâu xử lý đến đó, xử lý cả hành vi tham nhũng, lãng phí, tiêu cực và hành vi dung túng, bao che cho tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, can thiệp, cản trở việc chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; có dấu hiệu tội phạm thì phải khởi tố điều tra và đã kết luận có tội thì phải truy tố, xét xử theo quy định của pháp luật; vụ việc chưa đến mức xử lý hình sự thì xử lý kỷ luật nghiêm theo quy định của Đảng, Nhà nước, đoàn thể. Quá trình xử lý phải hết sức biện chứng, chặt chẽ, phải đặt trong hoàn cảnh lịch sử cụ thể về tình hình thực tế và quy định của pháp luật tại thời điểm xảy ra sai phạm; xem xét kỹ hành vi sai phạm, động cơ, mục đích, hậu quả thiệt hại và nguyên nhân để đánh giá khách quan, toàn diện trong tổng hòa các mối quan hệ; từ đó xác định đúng bản chất của vụ việc; xử lý nghiêm sai phạm của những người vì động cơ vụ lợi, cá nhân; đồng thời bảo vệ khuyến khích những người dám nghĩ, dám làm, dám đổi mới, sáng tạo vì sự nghiệp chung.

Phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực là nhiệm vụ vừa cấp bách vừa lâu dài; phải tiến hành kiên quyết, kiên trì, thường xuyên, liên tục với những bước đi vững chắc, tích cực, chủ động và có trọng tâm, trọng điểm. Kiên quyết, kiên trì, khẩn trương xây dựng cơ chế phòng ngừa chặt chẽ để “không thể tham nhũng, tiêu cực”, cơ chế răn đe, trừng trị nghiêm khắc để “không dám tham nhũng, tiêu cực”, xây dựng văn hóa liêm chính để “không muốn tham nhũng, tiêu cực” và cơ chế đảm bảo để “không cần tham nhũng, tiêu cực”. Xây dựng

văn hoá phòng, chống lãng phí; đưa thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trở thành “tự giác”, “tự nguyện”, “com ăn nước uống, áo mặc hàng ngày”.

Trong những giải pháp đột phá về xây dựng Đảng của Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Đảng Công sản Việt Nam đã xác định phải tiếp tục: “Kiên quyết, kiên trì đấu tranh, ngăn chặn, đẩy lùi tham nhũng, lãng phí với quyết tâm chính trị cao hơn, hành động mạnh mẽ hơn và hiệu quả hơn”¹⁴. Phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đòi hỏi phải kiên trì, liên tục, với quyết tâm chính trị cao hơn, hành động mạnh mẽ, triệt để hơn, hiệu quả hơn, trước hết là sự gương mẫu, quyết liệt, nói đi đôi với làm của người đứng đầu cấp ủy, chính quyền, cơ quan, tổ chức, đơn vị.

+ Kế thừa truyền thống tốt đẹp của dân tộc, chú trọng tổng kết thực tiễn, chủ động hợp tác quốc tế và tiếp thu có chọn lọc kinh nghiệm về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực của nước ngoài phù hợp với Việt Nam.

- Nhiệm vụ, giải pháp phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

+ Nhiệm vụ, giải pháp phòng, chống tham nhũng, tiêu cực

Tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm và tính tiên phong, gương mẫu của cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền, cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và Nhân dân, nhất là người đứng đầu trong phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; xây dựng văn hóa liêm chính, không tham nhũng, tiêu cực; tạo sự đồng thuận cao trong xã hội về công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Công khai, minh bạch về tổ chức và hoạt động của cơ quan, tổ chức, đơn vị; nâng cao trách nhiệm giải trình trong hoạt động công vụ.

Xây dựng, hoàn thiện thể chế về quản lý kinh tế - xã hội và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Tăng cường giám sát, quản lý chặt chẽ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức; siết chặt kỷ luật, kỷ cương trong hệ thống chính trị; hoàn thiện và thực hiện nghiêm các quy định về công tác tổ chức, cán bộ để phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Kiểm soát tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn (đối tượng phải kê khai tài sản, thu nhập: kê khai lần đầu, kê khai bổ sung, kê khai hàng năm; cơ quan kiểm soát tài sản thu nhập; công khai bản kê khai tài sản, thu nhập; xác minh tài sản, thu nhập; xử lý hành vi kê khai tài sản, thu nhập không trung thực, giải trình nguồn gốc của tài sản, thu nhập tăng thêm không trung thực...).

Cải cách hành chính, đổi mới mạnh mẽ công nghệ quản lý và phương thức thanh toán (công nghệ thông minh, chuyển đổi số, Chính phủ số, xã hội số, thanh toán không dùng tiền mặt...).

Nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác kiểm tra, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án để phát hiện, xử lý kịp thời, nghiêm minh các vụ việc, vụ án tham nhũng, tiêu cực. Đảm bảo mọi hành vi tham nhũng, tiêu cực đều phải được phát hiện, ngăn chặn và xử lý kịp thời, nghiêm minh. Người có hành vi tham nhũng, tiêu cực giữ bất kỳ chức vụ, vị trí công tác nào đều phải

¹⁴ Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 2, Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.250.

bị xử lý theo quy định của pháp luật và quy định của Đảng, kể cả người đã nghỉ hưu, thôi việc, chuyển công tác. Tùy theo tính chất, mức độ vi phạm, phải bị xử lý kỷ luật, xử phạt vi phạm hành chính hoặc truy cứu trách nhiệm hình sự; trường hợp bị xử lý kỷ luật là người đứng đầu hoặc cấp phó của người đứng đầu cơ quan, tổ chức, đơn vị thì bị xem xét tăng nặng hình thức kỷ luật. Người có hành vi tham nhũng, tiêu cực đã chủ động khai báo trước khi bị phát hiện, tích cực hợp tác với cơ quan có thẩm quyền, góp phần hạn chế thiệt hại, tự giác nộp lại tài sản tham nhũng, khắc phục hậu quả của hành vi tham nhũng, tiêu cực thì được xem xét giảm nhẹ hình thức kỷ luật, giảm nhẹ trách nhiệm hình sự, miễn hình phạt, miễn trách nhiệm hình sự theo quy định của pháp luật. Tài sản tham nhũng phải được thu hồi, tịch thu; người có hành vi tham nhũng, tiêu cực gây thiệt hại phải bồi thường theo quy định của pháp luật.

Xây dựng, nâng cao năng lực các cơ quan, đơn vị có chức năng phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Tăng cường giám sát của cơ quan và đại biểu dân cử, của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, của Nhân dân và báo chí trong phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Triển khai có hiệu quả hoạt động phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ra khu vực ngoài nhà nước. Mở rộng hoạt động phòng, chống tham nhũng, tiêu cực ra khu vực ngoài nhà nước. Tham nhũng, tiêu cực không chỉ xảy ra trong các hoạt động thuộc khu vực nhà nước, mà còn có sự giúp sức, hỗ trợ đắc lực của các đối tượng hoạt động ngoài khu vực nhà nước. Sự cấu kết giữa những cán bộ, công chức, viên chức thoái hóa, biến chất trong khu vực nhà nước với những đối tượng hoạt động ở khu vực ngoài nhà nước là một dấu hiệu có tính phổ biến hiện nay của tội phạm tham nhũng, tiêu cực.

Tăng cường hợp tác quốc tế về phòng, chống tham nhũng. Khẩn trương hoàn thành tổng kết Chiến lược quốc gia về phòng, chống tham nhũng và Kế hoạch thực hiện Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng; xây dựng, ban hành Chiến lược quốc gia phòng, chống tham nhũng đến năm 2030. Đẩy mạnh đàm phán, ký kết các hiệp định tương trợ tư pháp, các thoả thuận hợp tác quốc tế về đấu tranh phòng, chống tội phạm tham nhũng. Tăng cường phối hợp chặt chẽ với cơ quan chức năng của các nước, các tổ chức quốc tế để truy bắt, dẫn độ các đối tượng phạm tội tham nhũng lẫn trốn, chuyển giao tài liệu, chứng cứ và thu hồi tài sản tham nhũng tẩu tán ra nước ngoài. Tích cực tham gia các sáng kiến, diễn đàn quốc tế; nghiên cứu, trao đổi kinh nghiệm với các quốc gia và các tổ chức quốc tế về phòng, chống tham nhũng; tiếp thu có chọn lọc kinh nghiệm quốc tế về phòng, chống tham nhũng phù hợp với điều kiện thực tiễn của Việt Nam. Nội luật hoá và thực thi Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng theo đúng lộ trình, phù hợp với điều kiện và pháp luật của Việt Nam.

+ Nhiệm vụ, giải pháp phòng, chống lãng phí

Đẩy mạnh phòng, chống lãng phí tương đương với phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Ban hành quy định của Đảng về phòng, chống lãng phí để nhận diện lãng phí, xây dựng và thực hiện chiến lược quốc gia về phòng, chống lãng phí, hoàn thiện quy định của pháp luật về chống lãng phí.

Phát động phòng trào phòng, chống lãng phí trong toàn Đảng, toàn dân, toàn quân.

Xử lý nghiêm cá nhân, tập thể có hành vi, việc làm gây thất thoát, lãng phí tài sản công theo tinh thần “xử lý một vụ cảnh tỉnh cả vùng cả lĩnh vực”.

Rà soát, bổ sung các quy định về cơ chế quản lý, các định mức kinh tế - kỹ thuật không còn phù hợp với thực tiễn phát triển của đất nước. Hoàn thiện các quy định xử lý hành vi lãng phí; các quy định về quản lý, sử dụng tài sản công; thể chế trong ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số, tạo sự đồng bộ trong chuyển đổi để giảm thiểu lãng phí.

Rà soát, sửa đổi, cắt giảm các thủ tục hành chính mà gây ách tắc, lãng phí nguồn lực; tăng cường phân cấp, phân quyền nhất là trong quản lý các dự án đầu tư công theo tinh thần địa phương quyết, địa phương làm, địa phương chịu trách nhiệm, cấp trên không làm thay cấp dưới, phân định trách nhiệm rõ ràng, đề cao trách nhiệm cá nhân, giảm tối đa thủ tục hành chính, chi phí tuân thủ của cả cơ quan nhà nước và người dân, doanh nghiệp.

Giải quyết dứt điểm tồn tại kéo dài đối với các dự án quan trọng quốc gia, dự án trọng điểm, dự án hiệu quả thấp, gây thất thoát, lãng phí lớn và đề xuất cơ chế, chính sách xử lý phù hợp, kịp thời, hiệu quả.

Xây dựng văn hoá phòng, chống lãng phí; đưa thực hành tiết kiệm, chống lãng phí trở thành “tự giác”, “tự nguyện”, “com ăn nước uống, áo mặc hàng ngày”.

Cán bộ, đảng viên, công dân phải đề cao tính kỷ luật về chống lãng phí; cần phải xác định đây là trách nhiệm của bản thân, gia đình và toàn xã hội.

II. ĐIỂM MỚI VỀ CÔNG TÁC NỘI CHÍNH, PHÒNG, CHỐNG THAM NHƯNG, LẮNG PHÍ, TIÊU CỰC HIỆN NAY

1. Thống nhất, chuẩn hóa cơ chế lãnh đạo từ Trung ương xuống địa phương theo hướng tăng cường “sự lãnh đạo trực tiếp, toàn diện” của Đảng

Trước đây, công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực chủ yếu do Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực chỉ đạo. Ở cấp tỉnh, thành phố, chưa có Ban Chỉ đạo cấp tỉnh, việc lãnh đạo, chỉ đạo chủ yếu thông qua Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Ban Nội chính tỉnh/thành ủy. Điều này dẫn đến thiếu tính thống nhất, đồng bộ; một số địa phương còn tình trạng trông chờ, ỷ lại Trung ương, việc xử lý tham nhũng, tiêu cực ở cấp tỉnh chưa mạnh mẽ, có vụ việc bị né tránh hoặc xử lý chậm.

Thực hiện Quy định số 199-QĐ/TW, ngày 20/11/2024 của Ban Bí thư Trung ương Đảng quy định về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức bộ máy, chế độ làm việc, quan hệ công tác của Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Ban Chỉ đạo phòng,

chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tỉnh, thành phố đã được kiện toàn tại 63/63 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương. Trong đó, Bí thư Tỉnh ủy, Thành ủy là Trưởng ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương. *Điều này khẳng định sự lãnh đạo trực tiếp, toàn diện, tuyệt đối của Đảng tại địa phương.* Thành phần Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tỉnh, thành phố gồm lãnh đạo chủ chốt các cơ quan: Công an, Viện kiểm sát, Tòa án, Thanh tra, Kiểm toán Nhà nước (khu vực), Mặt trận Tổ quốc... Qua đó, bảo đảm sức mạnh tổng hợp, không để “vùng trống, vùng cấm”. *Như vậy, công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đã có bộ máy lãnh đạo đồng bộ từ Trung ương đến cơ sở, tránh phân tán, đứt gãy.* Cơ chế này tạo ra sự liên thông, thống nhất, chuẩn hóa trong chỉ đạo: Trung ương chỉ đạo chung, định hướng chiến lược; cấp tỉnh trực tiếp chỉ đạo xử lý các vụ việc cụ thể, gắn với trách nhiệm cá nhân người đứng đầu.

Thực hiện Kết luận số 167-KL/TW, ngày 13/6/2025 của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về chủ trương thực hiện sắp xếp tổ chức bộ máy và đơn vị hành chính, đưa vào hoạt động đồng thời cấp tỉnh, cấp xã từ ngày 1/7/2025. Theo đó, Ban Chỉ đạo phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tỉnh, thành phố tiếp tục được kiện toàn tại 34 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương theo mô hình tổ chức bộ máy mới.

Từ khi thành lập Ban Chỉ đạo cấp tỉnh, nhiều địa phương đã chủ động hơn trong phát hiện, xử lý các vụ việc tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ở cấp huyện, xã; giảm tình trạng “trên nóng, dưới lạnh”; thúc đẩy sự lan tỏa của quyết tâm chính trị từ Trung ương đến cơ sở. Đặc biệt, khắc phục tình trạng đùn đẩy, né tránh ở địa phương; tăng tính chịu trách nhiệm (Bí thư Tỉnh ủy, Thành ủy không chỉ lãnh đạo chính trị chung, mà còn trực tiếp “đứng mũi chịu sào” trong công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực); bảo đảm tính liên tục và kịp thời, vụ việc ở địa phương có thể xử lý ngay, không cần chờ chỉ đạo trực tiếp từ Trung ương. ***Đây là bước thể chế hóa sâu sắc chủ trương “Đảng lãnh đạo toàn diện” trong công tác nội chính, khắc phục triệt để hạn chế về phân công phân cấp trước đây, tạo ra sự thống nhất, thông suốt, toàn diện trong lãnh đạo công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.***

2. Chuyển trọng tâm chiến lược: kiểm soát quyền lực, không chỉ “phát hiện - xử lý” mà là “kiểm soát từ gốc”

Trước đây, công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực thường đặt nặng vào phát hiện và xử lý sau khi vi phạm đã xảy ra, cơ chế kiểm soát quyền lực chưa thực sự đồng bộ, còn phân tán, dẫn đến “khoảng trống” quyền lực. Hệ thống pháp luật và tổ chức giám sát quyền lực chủ yếu chú trọng “ché tài” xử lý, chưa coi trọng “cơ chế phòng ngừa, ràng buộc trách nhiệm ngay từ đầu”.

Hiện nay, đã chuyển từ bị động sang chủ động: Đảng xác định phải kiểm soát quyền lực ngay từ khâu hoạch định chính sách, quy hoạch cán bộ, phân bổ ngân sách, đầu tư công. Đây là sự thay đổi căn bản trong tư duy, không đợi “hậu quả rồi mới xử lý”. Cơ chế kiểm soát từ gốc: ban hành nhiều quy định kiểm soát

quyền lực¹⁵. Xây dựng cơ chế phòng ngừa mang tính ràng buộc: mọi quyền lực phải được kiểm soát bằng cơ chế. Đặt trọng tâm vào phòng ngừa, khắc phục “kẽ hở” trong thể chế, chính sách, quy định pháp luật, nhất là các lĩnh vực dễ phát sinh tiêu cực: đất đai, đầu tư công, tài chính, ngân hàng, mua sắm công... Đồng bộ hóa các thiết chế giám sát: Đảng, Nhà nước, Quốc hội, Chính phủ, Mặt trận Tổ quốc, nhân dân, báo chí... cùng tham gia giám sát quyền lực, tạo cơ chế kiểm soát chéo và liên tục. Qua đó, chủ động, ngăn ngừa, giảm thiểu nguy cơ phát sinh tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ngay từ khâu ban đầu; bảo đảm tính hệ thống, toàn diện, không chỉ một cơ quan giám sát, mà nhiều thiết chế tham gia, tạo sức ép đồng bộ, hạn chế “quyền lực tuyệt đối”; gắn kiểm soát quyền lực với xây dựng, chỉnh đốn Đảng, mỗi cán bộ, nhất là người đứng đầu, đều phải chịu giám sát và ràng buộc trách nhiệm chính trị, pháp lý, đạo đức; tăng tính rắn đẽ và công bằng, không còn “vùng cấm, ngoại lệ” trong kiểm soát quyền lực; cán bộ cấp cao cũng chịu sự kiểm soát như cán bộ cấp dưới. ***Tính mới này thể hiện sự chuyển hướng chiến lược từ “đi sau xử lý” sang “đi trước kiểm soát”. Đây là bước phát triển mang tính đột phá trong tư duy lãnh đạo công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực của Đảng, phù hợp với bối cảnh xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa.***

3. Mở rộng phạm vi: chính thức đưa tiêu cực, lãng phí vào diện xử lý cùng với tham nhũng

Trước đây, công tác phòng, chống tham nhũng chủ yếu tập trung vào hành vi tham nhũng như lợi dụng chức vụ quyền hạn để tham ô, hối lộ, lợi ích nhóm, chạy chức, chạy quyền... Lãng phí và tiêu cực tuy có được nhắc đến trong các văn kiện, nhưng chưa thực sự được coi là phạm vi xử lý trọng tâm, thường bị tách rời thành “tiết kiệm chống lãng phí” hoặc “phòng, chống tiêu cực” ở một số văn bản riêng. Cách tiếp cận này khiến nhiều hành vi gây thiệt hại lớn về kinh tế - xã hội (đầu tư dàn trải, thất thoát ngân sách, chỉ tiêu công kém hiệu quả, tiêu cực trong bổ nhiệm cán bộ...) không bị xử lý nghiêm như tham nhũng, dẫn đến bỏ lọt hoặc xử lý chưa đủ mạnh.

Hiện nay, đã mở rộng phạm vi, không chỉ phòng, chống tham nhũng, mà còn phòng, chống tiêu cực, lãng phí, kết hợp giữa phòng, chống tham nhũng với phòng, chống tiêu cực, lãng phí¹⁶. Mở rộng khái niệm “tiêu cực” bao gồm suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống; biểu hiện lợi ích nhóm; chạy chức chạy quyền; lạm dụng quyền lực; vi phạm nguyên tắc tập trung dân chủ... Đây

¹⁵ Quy định số 114-QĐ/TW ngày 11/7/2023 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ; Quy định số 131-QĐ/TW ngày 27/10/2023 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác kiểm tra, giám sát, thi hành kỷ luật Đảng và trong hoạt động thanh tra, kiểm toán; Quy định số 132-QĐ/TW ngày 27/10/2023 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong hoạt động điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án; Quy định số 178-QĐ/TW ngày 27/6/2024 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác xây dựng pháp luật; Quy định số 189-QĐ/TW ngày 08/10/2024 của Bộ Chính trị quy định về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong quản lý, sử dụng tài chính, tài sản công.

¹⁶ Hướng dẫn số 25-HD/BCĐTW ngày 01/8/2022 của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực về một số nội dung về công tác phòng, chống tiêu cực; Hướng dẫn số 63-HD/BCĐTW ngày 28/4/2025 của Ban Chỉ đạo Trung ương một số nội dung trọng tâm về công tác phòng, chống lãng phí.

là những hành vi “gốc” dẫn tới tham nhũng. Đã đưa lãng phí vào diện xử lý, không chỉ lãng phí tài chính, ngân sách mà còn cả lãng phí về thời gian, nhân lực, tài nguyên, cơ hội phát triển... Như vậy, hiện nay đã đầy toàn diện và triệt để hơn, bao quát cả tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, xử lý tận gốc nguyên nhân; ngăn ngừa từ gốc, nhiều hành vi tiêu cực, nếu không bị ngăn chặn sớm dẫn tới tham nhũng, mở rộng phạm vi xử lý giúp phòng ngừa sớm hơn; tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước và phát triển kinh tế - xã hội, lãng phí nhiều khi gây thiệt hại lớn hơn cả tham nhũng (ví dụ: dự án nghìn tỷ bỏ hoang, đầu tư kém hiệu quả...), việc đưa vào diện xử lý sẽ tiết kiệm nguồn lực quốc gia; khẳng định quyết tâm chính trị của Đảng, không khoan nhượng với bất kỳ biểu hiện nào làm suy yếu Đảng, Nhà nước, dù là tham nhũng, lãng phí hay tiêu cực. ***Tính mới này là bước phát triển có tính đột phá về tư duy và phạm vi: từ “phòng, chống tham nhũng” sang “phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực”, thể hiện cách tiếp cận tổng thể, toàn diện, ngăn ngừa từ gốc rễ, tạo cơ sở cho một nền quản trị trong sạch, minh bạch và bền vững.***

4. Tăng cường trách nhiệm người đứng đầu và “không có vùng cấm”

Trước đây, trách nhiệm người đứng đầu được quy định trong luật và quy chế công tác, nhưng thiếu cơ chế ràng buộc cụ thể. Khi có sai phạm, có trường hợp chỉ xử lý cấp dưới trực tiếp, trong khi người đứng đầu thoát khỏi trách nhiệm hoặc chỉ bị nhắc nhở. Thực tế tồn tại tình trạng “vùng cấm, ngoại lệ”, đặc biệt với cán bộ cấp cao hoặc người có chức vụ, quyền lực lớn. Điều này tạo tâm lý e ngại, nể nang, dẫn tới hiệu quả phòng, chống tham nhũng, tiêu cực chưa cao.

Hiện nay, đã thể chế hóa mạnh mẽ trách nhiệm người đứng đầu: ban hành nhiều quy định chuyên biệt như Quy định số 205-QĐ/TW, ngày 23/9/2019 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ và chống chạy chức, chạy quyền; Quy định số 131-QĐ/TW ngày 27/10/2023 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác kiểm tra, giám sát, thi hành kỷ luật Đảng và trong hoạt động thanh tra, kiểm toán... Các văn bản mới đều quy định rõ: người đứng đầu phải chịu trách nhiệm chính trị, trách nhiệm pháp lý và trách nhiệm kỷ luật khi để xảy ra tham nhũng, tiêu cực, lãng phí trong phạm vi quản lý. Nguyên tắc “không có vùng cấm, không có ngoại lệ, bất kể người đó là ai” được nhấn mạnh xuyên suốt trong các chỉ đạo của Đồng chí Tổng Bí thư và Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc của Đảng. Thực tiễn cho thấy nhiều cán bộ cấp cao (Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Trung ương, Bộ trưởng, Bí thư Tỉnh ủy...) đã bị xử lý nghiêm minh. Mở rộng hình thức xử lý trách nhiệm: không chỉ kỷ luật về mặt Đảng, mà còn đồng bộ hóa với kỷ luật hành chính, trách nhiệm dân sự, hình sự.

Như vậy, hiện nay tăng tính răn đe, người đứng đầu không thể “né trách nhiệm”, buộc phải nêu gương, gắn liền quyền lực với trách nhiệm; tạo sự công bằng trong xử lý, không phân biệt cấp cao hay cấp thấp, tất cả đều chịu sự giám sát và xử lý ngang bằng trước pháp luật; nâng cao hiệu quả lãnh đạo, quản lý, khi người đứng đầu chịu trách nhiệm trực tiếp, họ sẽ chủ động siết chặt kỷ luật, kỷ cương, tăng cường kiểm soát nội bộ; khẳng định quyết tâm chính trị của

Đảng, làm trong sạch bộ máy từ trên xuống dưới, củng cố niềm tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước. ***Tính mới này thể hiện sự thay đổi căn bản cơ chế, người đứng đầu bị ràng buộc trách nhiệm chặt chẽ, thực chất, đi cùng với nguyên tắc không có ngoại lệ, không có vùng cấm. Đây là điểm đột phá quyết định tính nghiêm minh, hiệu lực của công tác nội chính và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực hiện nay.***

5. Liên thông thể chế từ phát hiện đến thi hành án: cơ chế phối hợp liên ngành chặt chẽ hơn

Trước đây, quá trình xử lý tham nhũng, tiêu cực thường chia cắt theo từng khâu: Phát hiện → Điều tra → Truy tố → Xét xử → Thi hành án. Các cơ quan như Thanh tra, Kiểm toán, Công an, Viện kiểm sát, Tòa án, Thi hành án hoạt động theo chức năng riêng, nhưng thiếu sự phối hợp đồng bộ. Nhiều vụ việc chuyển hồ sơ chậm, kéo dài; có tình trạng “trên nóng, dưới lạnh”; một số bản án tuyên nhưng khó thi hành, thu hồi tài sản tham nhũng thấp; thông tin giữa các cơ quan chưa được chia sẻ kịp thời, gây “đứt gãy” trong chuỗi xử lý.

Hiện nay, đã liên thông thể chế chặt chẽ: Xây dựng cơ chế phối hợp từ khâu phát hiện → điều tra → truy tố → xét xử → thi hành án, bảo đảm liên mạch, không đứt đoạn. Cơ chế phối hợp liên ngành được thể chế hóa và vận hành hiệu quả: Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trực tiếp chỉ đạo, đôn đốc, kiểm tra xuyên suốt tiến trình xử lý; các tổ công tác liên ngành được thành lập để giám sát từng vụ án, vụ việc lớn; nâng cao vai trò của thu hồi tài sản tham nhũng: Không chỉ xử lý hình sự, mà đồng thời áp dụng biện pháp dân sự, kinh tế, hành chính để truy tìm, phong tỏa, kê biên, thu hồi triệt để; ứng dụng công nghệ và cơ sở dữ liệu liên thông, từng bước hình thành hệ thống chia sẻ thông tin giữa các cơ quan thanh tra, kiểm toán, điều tra, kiểm sát, xét xử, thi hành án; cơ chế “báo cáo, thông tin nhanh”, các vụ án lớn, nghiêm trọng, phức tạp đều được cập nhật định kỳ cho Ban Chỉ đạo và công khai trước Nhân dân.

Như vậy, hiện nay đã rút ngắn thời gian xử lý, hạn chế tình trạng “ngâm hồ sơ”, đùn đẩy trách nhiệm; tăng hiệu quả thu hồi tài sản tham nhũng; đồng bộ giữa các thiết chế, tạo sự thống nhất, xuyên suốt, tránh bỏ lọt hoặc xử lý chông chéo; tăng tính răn đe và minh bạch, người dân được chứng kiến cả quá trình xử lý nhanh, nghiêm, triệt để; khẳng định nguyên tắc thượng tôn pháp luật, mọi hành vi tham nhũng, tiêu cực đều được xử lý công khai, minh bạch, không dừng lại ở “điều tra - tuyên án”, mà gắn với thi hành thực tế. ***Tính mới này thể hiện bước phát triển mạnh mẽ, “xử lý liên thông” với sự phối hợp liên ngành chặt chẽ, đồng bộ, có sự giám sát thống nhất của Ban Chỉ đạo. Đây là một bước đột phá về thể chế và phương thức lãnh đạo trong công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.***

6. Đẩy mạnh ứng dụng chuyển đổi số, liên thông dữ liệu là công cụ phòng ngừa và giám sát mới trong công tác nội chính và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

Trước đây, quản lý, giám sát hoạt động của cơ quan, cán bộ chủ yếu dựa vào hồ sơ giấy, báo cáo thủ công nên thông tin rời rạc, cập nhật chậm; thiếu hệ thống dữ liệu dùng chung, khó kết nối; giám sát của nhân dân và báo chí bị hạn chế do thiếu kênh công khai, minh bạch thông tin; phát hiện tham nhũng, tiêu cực thường dựa vào tố cáo hoặc thanh tra định kỳ, thiếu công cụ giám sát thời gian thực.

Hiện nay, ứng dụng mạnh mẽ chuyển đổi số trong công tác nội chính và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Xây dựng cơ sở dữ liệu quốc gia (đất đai, dân cư, tài chính, đầu tư công, đăng ký kinh doanh...) kết nối liên thông giữa các ngành. Hệ thống kê khai tài sản, thu nhập điện tử thay cho kê khai giấy, dễ giám sát, đối chiếu và phát hiện bất thường. Hệ thống quản lý hồ sơ cán bộ số hóa, hạn chế việc “chạy chức, chạy quyền”. Liên thông dữ liệu giữa các cơ quan: Thanh tra - Kiểm toán - Công an - Viện kiểm sát - Tòa án - Thi hành án. Qua đó tạo quy trình xử lý liền mạch, minh bạch. Ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI), phân tích dữ liệu lớn (Big Data) để phát hiện giao dịch bất thường, dòng tiền khả nghi, dấu hiệu rửa tiền, chuyển giá, lợi ích nhóm. Công khai, minh bạch trên nền tảng số: công khai đấu thầu, mua sắm công trên mạng; cổng dữ liệu mở cho người dân, báo chí theo dõi, giám sát; kênh tiếp nhận phản ánh trực tuyến: Người dân, doanh nghiệp có thể tố giác tiêu cực qua công thông tin, ứng dụng di động.

Như vậy, hiện nay bảo đảm phòng ngừa chủ động hơn, dữ liệu số giúp phát hiện sớm bất thường, thay vì chờ thanh tra hậu kiểm; khách quan, minh bạch hơn, giảm nguy cơ “can thiệp thủ công” hay che giấu số liệu; nhanh chóng và hiệu quả, tăng tốc độ xử lý hồ sơ, rút ngắn quy trình, giảm cơ hội “xin - cho”; liên thông đồng bộ, các cơ quan cùng dùng dữ liệu chung, hạn chế tình trạng “cục bộ, giấu thông tin”; tăng giám sát xã hội, người dân và báo chí có kênh trực tuyến để tham gia giám sát, góp phần tạo sức ép xã hội. ***Tính mới này thể hiện bước phát triển từ “quản lý truyền thống” sang “quản trị số”, lấy công nghệ - dữ liệu làm công cụ phòng ngừa, giám sát, phát hiện tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Đây là xu hướng hiện đại, bền vững, phù hợp với mục tiêu xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa và Chính phủ số, xã hội số.***

7. Tăng cường thu hồi tài sản tham nhũng và hợp tác quốc tế

Trước đây, công tác phòng, chống tham nhũng tập trung nhiều vào xử lý hình sự (bản án, kỷ luật cán bộ), trong khi thu hồi tài sản tham nhũng còn rất hạn chế. Tỷ lệ thu hồi tài sản trung bình thấp, nhiều bản án tuyên thu hồi nhưng khó thực hiện do tài sản bị tẩu tán, che giấu, chuyển nhượng lòng vòng. Hợp tác quốc tế còn yếu: thủ tục dẫn độ, tương trợ tư pháp, truy tìm tài sản ở nước ngoài phức tạp, kéo dài; Việt Nam chưa chủ động nhiều trong các công ước, hiệp định quốc tế về phòng, chống tham nhũng. Tư duy xử lý tham nhũng còn thiên về “trừng trị cá nhân vi phạm” hơn là “thu hồi triệt để tài sản thất thoát”.

Hiện nay, thu hồi tài sản tham nhũng được đặt ngang tầm với xử lý hình sự, coi đây là thước đo quan trọng về hiệu quả phòng, chống tham nhũng. Cơ chế

pháp lý đồng bộ hơn: Luật Phòng, chống tham nhũng (sửa đổi) và các nghị định liên quan đã bổ sung nhiều quy định mới về kiểm soát tài sản, thu nhập; mở rộng biện pháp kê biên, phong tỏa tài sản, áp dụng thu hồi tài sản không qua kết án hình sự trong một số trường hợp; liên thông giữa tố tụng hình sự và dân sự/kinh tế, kết hợp điều tra hình sự với truy tìm tài sản, xử lý dân sự để không cho tài sản tham nhũng “biến mất”. Tăng cường hợp tác quốc tế: chủ động tham gia và triển khai Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng (UNCAC); ký kết nhiều hiệp định dẫn độ, tương trợ tư pháp song phương và đa phương; hợp tác với Interpol, Europol, FATF (Nhóm hành động tài chính) để truy vết dòng tiền xuyên quốc gia; ứng dụng công nghệ, phân tích dữ liệu ngân hàng, hệ thống giao dịch tài chính quốc tế, tài sản số để truy tìm, phong tỏa kịp thời.

Như vậy, hiện nay chuyên trọng tâm từ “xử lý người” sang “xử lý cả người và tài sản”, giảm thiểu thất thoát cho ngân sách, tạo răn đe mạnh hơn. Thu hồi nhanh và hiệu quả hơn nhờ cơ chế phối hợp liên ngành (Công an - Viện kiểm sát - Tòa án - Thi hành án- Ngân hàng - Hải quan). Ngăn chặn kịp thời hành vi tẩu tán tài sản: phong tỏa, kê biên ngay từ giai đoạn điều tra. Gắn kết với xu thế toàn cầu: hợp tác quốc tế giúp xử lý các vụ việc xuyên biên giới, phù hợp bối cảnh hội nhập sâu rộng. ***Tính mới này khẳng định sự thay đổi tư duy chiến lược từ “chỉ xử lý cán bộ tham nhũng” sang “truy quét cả nguồn lợi bất chính, kết hợp trong nước và quốc tế”. Đây là bước tiến quan trọng, làm cho công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực toàn diện, bền vững, hiệu quả thực chất hơn.***

8. Phát triển các cơ chế giám sát xã hội, bảo vệ người tố giác, phát huy báo chí và Mặt trận Tổ quốc

Trước đây, giám sát xã hội đối với công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực chưa được coi là một trụ cột. Chủ yếu vẫn là giám sát nội bộ trong Đảng, cơ quan thanh tra, kiểm tra, kiểm toán. Người tố giác tham nhũng thường bị trả thù, trù dập, gây khó khăn trong công việc, cơ chế bảo vệ còn hình thức, kém hiệu lực. Báo chí và Mặt trận Tổ quốc chủ yếu dừng lại ở việc đưa tin, phản ánh, còn thiếu công cụ pháp lý để tham gia trực tiếp, sâu rộng vào giám sát. Nhiều vụ việc chỉ được xử lý khi đã “nóng” và dư luận xã hội bức xúc mạnh, chứ chưa có kênh giám sát xã hội chủ động, thường xuyên.

Hiện nay, đã xác lập vai trò giám sát xã hội như một kênh chính thức trong hệ thống phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Cơ chế bảo vệ người tố giác được hoàn thiện: Luật Tố cáo (sửa đổi) và các nghị định hướng dẫn đã quy định rõ trách nhiệm bảo vệ người tố cáo và thân nhân của họ (về vị trí công tác, danh tính, tính mạng, tài sản); Quy định số 231-QĐ/TW, ngày 17/01/2025 của Bộ Chính trị về bảo vệ người đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Bổ sung các biện pháp bảo vệ khẩn cấp khi có dấu hiệu bị trả thù. Phát huy vai trò báo chí và truyền thông: được khẳng định là “một lực lượng xung kích trong phòng, chống tham nhũng, tiêu cực”. Cơ chế phối hợp giữa Ban Nội chính Trung ương, Ủy ban Kiểm tra, Thanh tra, Công an với báo chí trong việc cung cấp thông tin chính thống, tránh “khoảng trống thông tin”. Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội được trao quyền giám sát rộng hơn: có thể tham gia giám sát

việc kê khai tài sản, thu nhập; được quyền kiến nghị xử lý khi phát hiện dấu hiệu tham nhũng, tiêu cực; đẩy mạnh giám sát việc thực hiện quy chế dân chủ ở cơ sở.

Như vậy, hiện nay đã mở rộng phạm vi giám sát, không chỉ là giám sát trong nội bộ Đảng, chính quyền mà còn là giám sát từ người dân, báo chí, đoàn thể; bảo vệ người tố giác toàn diện hơn, tạo niềm tin để công dân mạnh dạn phản ánh vi phạm; báo chí không chỉ phản ánh mà còn là một “kênh kiểm soát quyền lực”, giúp công khai, minh bạch thông tin; Mặt trận Tổ quốc trở thành cầu nối giữa nhân dân và Đảng, Nhà nước, góp phần “dân biết, dân bàn, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”; tăng tính phòng ngừa, vì cán bộ, công chức biết rằng hành vi sai phạm không chỉ bị giám sát bởi tổ chức mà còn có thể bị “soi” bởi xã hội. ***Tính mới này khẳng định giám sát xã hội trở thành một trụ cột chính thức, có cơ chế pháp lý rõ ràng, có công cụ bảo vệ người tố giác, phát huy vai trò báo chí và Mặt trận Tổ quốc. Đây là bước phát triển quan trọng, làm cho công tác phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực dân chủ hơn, toàn diện hơn và hiệu quả hơn.***

9. Đa dạng hóa công cụ xử lý: kết hợp kỷ luật đảng - hành chính - hình sự - chính sách phục hồi”

Trước đây, công cụ xử lý chủ yếu tập trung vào kỷ luật Đảng (khi vi phạm quy định của Đảng) và xử lý hành chính, hình sự (khi vi phạm pháp luật). Tính liên thông, đồng bộ giữa các loại chế tài còn hạn chế: có trường hợp chỉ xử lý về Đảng nhưng chậm xử lý về hành chính, hình sự (hoặc ngược lại). Ít chú trọng đến cơ chế khắc phục, phục hồi sau sai phạm, nên hậu quả để lại lớn, niềm tin xã hội suy giảm, hiệu ứng răn đe chưa cao. Còn tình trạng “xử lý nể nang, né tránh”.

Hiện nay, đã thống nhất quan điểm xử lý đồng bộ, toàn diện: kỷ luật Đảng đi trước, làm cơ sở cho xử lý hành chính và hình sự; cơ chế liên thông giữa Ủy ban Kiểm tra Trung ương, Ban Nội chính, Thanh tra, Kiểm toán, Công an, Viện Kiểm sát, Tòa án... đã chặt chẽ hơn; kết hợp cả 4 trụ cột gồm: kỷ luật Đảng; xử lý hành chính (bãi nhiệm, cách chức, xử phạt theo Luật Cán bộ, công chức và Luật Viên chức); xử lý hình sự (khởi tố, truy tố, xét xử, thi hành án nghiêm minh); chính sách phục hồi, khắc phục hậu quả (tăng cường thu hồi tài sản tham nhũng, sửa đổi quy định về trách nhiệm bồi hoàn, áp dụng cơ chế “khuyến khích tự nguyện nộp lại tài sản” để giảm nhẹ trách nhiệm). Nguyên tắc “không có vùng cấm, không có ngoại lệ” được gắn với “xử lý nhiều tầng nấc”, tức là một cán bộ vi phạm có thể cùng lúc bị xử lý về Đảng, về hành chính và hình sự. Xu hướng nhân văn nhưng nghiêm khắc, tạo điều kiện cho người vi phạm khắc phục sai phạm, nhưng vẫn bảo đảm công lý và kỷ luật.

Như vậy, hiện nay đã đồng bộ, liên thông hơn, tránh tình trạng “chỉ xử lý nội bộ” hoặc “chỉ xử lý hành chính” mà bỏ qua trách nhiệm hình sự. Tăng hiệu lực răn đe, cán bộ vi phạm biết rằng sai phạm sẽ bị xử lý trên nhiều phương diện, không thể thoát trách nhiệm. Chú trọng khắc phục hậu quả, thu hồi tài sản tham nhũng, bồi thường thiệt hại, khôi phục trật tự quản lý nhà nước, khôi phục niềm tin của nhân dân. Kết hợp răn đe và phòng ngừa, vừa nghiêm minh, vừa khuyến khích tự giác, tự sửa sai, tạo cơ hội để giảm gánh nặng cho bộ máy và ngân sách. Đảm bảo công bằng, dù là cán bộ cao cấp hay cấp thấp, đều chịu tác động của các

cơ chế xử lý đa tầng. **Tính mới này khẳng định: thay vì chỉ “phát hiện và xử lý” ở một khâu, nay công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đã phát triển thành hệ thống xử lý đa tầng, đa công cụ, vừa nghiêm minh, vừa nhân văn, vừa khắc phục hậu quả. Đây là bước tiến lớn bảo đảm tính đồng bộ, toàn diện và hiệu quả trong quản trị quốc gia.**

10. Tăng cường đánh giá, đo lường hiệu quả bằng chỉ số, báo cáo định kỳ và cơ chế kiểm tra, giám sát kết quả

Trước đây, đánh giá hiệu quả phòng, chống tham nhũng, lãng phí chủ yếu mang tính định tính. Chưa có bộ chỉ số đo lường cụ thể để lượng hóa hiệu quả. Ví dụ: không có chuẩn thống nhất về “tỷ lệ thu hồi tài sản tham nhũng” hay “mức độ giảm thiểu lãng phí ngân sách”. Công tác giám sát kết quả chủ yếu do cơ quan nội bộ (Ủy ban Kiểm tra, Thanh tra, Kiểm toán...), thiếu giám sát chéo, giám sát xã hội.

Hiện nay, đã xây dựng hệ thống chỉ số đánh giá hiệu quả: tỷ lệ phát hiện tham nhũng qua tự kiểm tra, thanh tra, kiểm toán; tỷ lệ thu hồi tài sản tham nhũng (tài sản bị thất thoát, chiếm đoạt); số lượng, tỷ lệ xử lý kỷ luật, hành chính, hình sự; chỉ số về niềm tin của người dân, mức độ hài lòng trong cải cách hành chính, minh bạch công vụ. Báo cáo định kỳ, công khai: Quốc hội, Chính phủ và Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực công khai kết quả hằng năm; các địa phương, bộ ngành có trách nhiệm báo cáo định kỳ, gắn trách nhiệm người đứng đầu. Cơ chế kiểm tra, giám sát kết quả: Ban Nội chính Trung ương, Ủy ban Kiểm tra Trung ương tiến hành kiểm tra chuyên đề, trực tiếp đánh giá thực tiễn; tăng cường giám sát của Quốc hội, Hội đồng nhân dân, Kiểm toán Nhà nước; kết hợp giám sát xã hội: báo chí, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức xã hội được cung cấp dữ liệu để đối chiếu; ứng dụng công nghệ số, xây dựng cơ sở dữ liệu quốc gia về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, cho phép cập nhật, theo dõi, đối chiếu số liệu một cách minh bạch và tức thời.

Như vậy, hiện nay đã chuyển từ định tính sang định lượng, có tiêu chí đo lường rõ ràng, dễ kiểm chứng. Từ “báo cáo để biết” sang “báo cáo để quản trị”: kết quả đo lường gắn trực tiếp với trách nhiệm và khen thưởng, kỷ luật người đứng đầu. Tăng tính minh bạch: công khai số liệu giúp Nhân dân, báo chí, xã hội tham gia giám sát. Tăng tính so sánh và cạnh tranh lành mạnh: các bộ, ngành, địa phương được đặt trong hệ thống chỉ số, có thể so sánh hiệu quả lẫn nhau, qua đó thúc đẩy cải thiện. Gắn liền với xu hướng quản trị hiện đại: đo lường kết quả để điều chỉnh chính sách kịp thời, thay vì chỉ phản ứng sau khi sai phạm xảy ra. **Tính mới này cho thấy công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đã bước sang một giai đoạn mới: chuẩn hóa - đo lường - công khai - giám sát kết quả, đưa công tác này vào khuôn khổ quản trị hiện đại, minh bạch, hiệu quả và có thể kiểm chứng.**

B. NHIỆM VỤ, QUYỀN HẠN VÀ TRÁCH NHIỆM CỦA CẤP ỦY, CHÍNH QUYỀN XÃ, PHƯỜNG, ĐẶC KHU VỚI CÔNG TÁC NỘI CHÍNH, PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, LÃNG PHÍ, TIÊU CỰC HIỆN NAY

I. NHIỆM VỤ, QUYỀN HẠN VÀ TRÁCH NHIỆM CỦA CẤP ỦY XÃ, PHƯỜNG, ĐẶC KHU VỚI CÔNG TÁC NỘI CHÍNH, PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, LÃNG PHÍ, TIÊU CỰC HIỆN NAY

1. Nhiệm vụ, quyền hạn và trách nhiệm của cấp ủy xã, phường, đặc khu với công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực hiện nay

Cấp ủy xã, phường, đặc khu là tổ chức lãnh đạo Đảng tại địa phương, chịu sự chỉ đạo trực tiếp của Tỉnh ủy, Thành ủy. Trong lĩnh vực nội chính và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, có vai trò định hướng, kiểm tra nội bộ đảng, giám sát thực hiện của chính quyền cơ sở, phối hợp với hệ thống chính trị để thực hiện công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

Nhiệm vụ, quyền hạn và trách nhiệm của cấp ủy xã, phường, đặc khu với công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực hiện nay như sau:

- Lãnh đạo, chỉ đạo chương trình, kế hoạch công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

- + Trình Ban Thường vụ Đảng ủy xã, phường, đặc khu ban hành nghị quyết, chỉ thị, chương trình, kế hoạch chuyên đề về nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

- + Cụ thể hóa nghị quyết, chỉ thị cấp trên về nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực thành nhiệm vụ, giải pháp của địa phương.

- + Chỉ đạo UBND xã, phường, đặc khu và các tổ chức chính trị - xã hội cấp xã tổ chức triển khai các biện pháp về nội chính và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trong phạm vi địa bàn.

- Kiểm tra, giám sát đội ngũ đảng viên, tổ chức đảng

- + Kiểm tra, giám sát việc thực hiện nghị quyết, chỉ thị, quy định của Đảng về công tác nội chính và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trong Đảng bộ xã.

- + Tổ chức thẩm tra, kiểm tra nội bộ với đảng viên khi có dấu hiệu vi phạm nhiệm vụ, quản lý tài chính, tài sản công hoặc vi phạm đạo đức công vụ.

- + Ủy ban kiểm tra Đảng ủy xã chịu trách nhiệm hướng dẫn, thực hiện kiểm tra, giám sát, thẩm tra, thẩm định xử lý kỷ luật đảng viên theo phân công của Đảng ủy và Quy định số 299-QĐ/TW ngày 09/6/2025 của Ban Bí thư về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy cơ quan chuyên trách tham mưu, giúp việc đảng ủy xã, phường, đặc khu.

- Giám sát việc kê khai, minh bạch tài sản, thu nhập

- + Theo hướng dẫn của cấp trên hoặc theo phân công chính thức, cấp ủy có thể giao cơ quan chuyên trách tham mưu, giúp việc đảng ủy giám sát việc thực hiện kê khai tài sản, thu nhập của cán bộ, đảng viên trong phạm vi được giao.

- + Kiện toàn cơ chế nội bộ, kiểm tra việc chấp hành kê khai tài sản, nếu phát hiện sai lệch, vi phạm thì kiến nghị xử lý theo quy định.

- + Khi phát hiện vi phạm lớn hoặc vượt thẩm quyền, phải chuyển hồ sơ lên cấp có thẩm quyền.

- Tiếp nhận phản ánh, tố cáo, kiến nghị liên quan đến tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

- + Trong phạm vi hoạt động của cấp ủy, tiếp nhận thông tin, phản ánh, tố cáo liên quan đến tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trong tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên ở cấp xã.

- + Phối hợp với UBND xã, phường, đặc khu, cơ quan thanh tra, cơ quan điều tra, kiểm tra có thẩm quyền để xử lý tố cáo theo quy định.

- + Đôn đốc, theo dõi việc giải quyết tố cáo, đảm bảo đúng pháp luật, không để tồn đọng, kéo dài, báo cáo cấp ủy cấp trên khi phát sinh khó khăn, vướng mắc.

- Phối hợp với chính quyền xã và cơ quan chức năng

- + Giám sát việc thực thi các chủ trương, chính sách, pháp luật liên quan nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tại UBND xã, phường, đặc khu; yêu cầu UBND xã, phường, đặc khu báo cáo và giải trình khi phát sinh nghi vấn, vi phạm.

- + Theo dõi, đôn đốc việc thực hiện kết luận thanh tra, kiểm toán, kiểm tra tại địa phương, nhất là việc thu hồi tài sản, xử lý trách nhiệm.

- + Khi có các vụ việc phức tạp, nghiêm trọng vượt thẩm quyền địa phương, cấp ủy cần đề xuất chuyển vụ việc lên cấp có thẩm quyền, phối hợp xử lý.

- Tuyên truyền, giáo dục, phát huy vai trò nhân dân giám sát

- + Chỉ đạo, tổ chức tuyên truyền, phổ biến pháp luật về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đến cán bộ, đảng viên và nhân dân.

- + Phối hợp với Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội để tổ chức giám sát, phản biện các dự án đầu tư công, mua sắm tài sản, quyết định tài chính trong địa phương.

- + Khuyến khích nhân dân tham gia giám sát, phát hiện sai phạm, bảo đảm quyền tố giác, quyền kiến nghị được bảo vệ, không bị trù dập.

- Phản biện xã hội, yêu cầu giải trình, công khai minh bạch

- + Trước khi UBND xã, phường, đặc khu phê duyệt các dự án, đề án, chủ trương tài chính - ngân sách, cấp ủy có quyền tham gia ý kiến hoặc tổ chức phản biện trong khuôn khổ phối hợp giữa Đảng và chính quyền.

- + Yêu cầu chính quyền, chủ đầu tư giải trình các nội dung liên quan quản lý tài chính, đầu tư công, sử dụng tài sản công.

- + Đảm bảo công khai minh bạch các quyết định đầu tư, mua sắm, tài chính địa phương, tạo điều kiện để nhân dân và tổ chức kiểm tra, giám sát.

- Báo cáo, đánh giá, điều chỉnh hoạt động nội chính và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

- + Đảng ủy xã thực hiện báo cáo định kỳ và đột xuất về công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực lên cấp ủy cấp tỉnh hoặc cơ quan chuyên trách theo yêu cầu.

- + Hàng năm tổ chức sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, đánh giá kết quả, tồn tại, đề xuất điều chỉnh chương trình, giải pháp cho các năm tiếp theo.

+ Phối hợp với cấp trên trong kiểm tra, giám sát việc lãnh đạo, chỉ đạo công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tại các xã, phường thuộc địa bàn tỉnh.

2. Vai trò của người đứng đầu cấp ủy xã, phường, đặc khu với công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực hiện nay

Người đứng đầu cấp ủy (Bí thư Đảng ủy xã, phường, đặc khu) là người chịu trách nhiệm cao nhất về lãnh đạo công tác nội chính phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực trong Đảng bộ cơ sở, có vai trò định hướng, chỉ đạo, quyết định các phương án tổ chức thực hiện, chịu trách nhiệm trước cấp ủy cấp trên. Khi phân công chức năng, nhiệm vụ nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực cho các cơ quan chuyên trách tham mưu, giúp việc Đảng ủy thì người đứng đầu cấp ủy giám sát việc phân công, kiểm tra việc thực hiện theo nguyên tắc *“một việc chỉ giao cho một cơ quan chủ trì”* để không chồng chéo. Người giữ chức Bí thư phải bảo đảm tính gương mẫu, nêu gương trong việc tuân thủ kỷ luật Đảng, chấp hành quy định về kê khai tài sản, thu nhập, xử lý vi phạm, công khai minh bạch.

Vai trò của người đứng đầu cấp ủy xã, phường, đặc khu với công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực hiện nay được thể hiện cụ thể như sau:

- Về lãnh đạo, chỉ đạo chung
- + Chịu trách nhiệm trước cấp ủy cấp trên về toàn bộ công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tại địa phương.
- + Trực tiếp lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng, ban hành và tổ chức thực hiện nghị quyết, chương trình, kế hoạch của cấp ủy liên quan đến nội chính, phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.
- + Bảo đảm sự lãnh đạo trực tiếp, toàn diện của Đảng với chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội trong công tác nội chính.
- Về công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực
- + Quán triệt, triển khai đầy đủ chủ trương, nghị quyết của Trung ương, của tỉnh/thành phố về phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đến từng chi bộ, đảng viên, cán bộ công chức.
- + Lãnh đạo công tác tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức chính trị, đạo đức công vụ và tinh thần trách nhiệm cho đội ngũ cán bộ, đảng viên và nhân dân.
- + Chỉ đạo việc thực hiện công khai, minh bạch trong quản lý, sử dụng ngân sách, đất đai, đầu tư xây dựng cơ bản, các chương trình an sinh xã hội.
- + Giám sát việc kê khai, kiểm soát tài sản, thu nhập của cán bộ, công chức thuộc diện quản lý.
- + Chủ động phát hiện, xử lý kịp thời các dấu hiệu tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; kiên quyết xử lý cán bộ sai phạm, không có vùng cấm, không có ngoại lệ.
- Về công tác nội chính, bảo vệ pháp luật và quyền lợi của nhân dân
- + Lãnh đạo công tác giữ gìn an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội tại địa bàn; phối hợp chặt chẽ với lực lượng công an, quân sự và các cơ quan chức năng.

+ Định hướng, giám sát hoạt động của chính quyền cấp xã, phường, đặc khu trong việc giải quyết đơn thư khiếu nại, tố cáo; bảo đảm đúng pháp luật, công khai, minh bạch, kịp thời.

+ Lãnh đạo thực hiện cải cách hành chính, đổi mới lề lối làm việc, tăng cường ứng dụng chuyển đổi số để ngăn ngừa những nhiễu, tiêu cực trong giải quyết công việc của dân.

+ Bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng, hợp pháp của nhân dân; phát huy vai trò giám sát, phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức đoàn thể.

- Về trách nhiệm nêu gương và kiểm tra, giám sát

+ Người đứng đầu cấp ủy xã, phường, đặc khu phải gương mẫu về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống; nói đi đôi với làm trong công tác phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

+ Thực hiện nghiêm trách nhiệm nêu gương, tự giác kê khai và công khai tài sản, thu nhập.

+ Trực tiếp chỉ đạo công tác kiểm tra, giám sát nội bộ của cấp ủy, nhất là đối với những lĩnh vực dễ phát sinh tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

+ Chủ động tiếp dân, đối thoại, lắng nghe và giải quyết kịp thời các ý kiến, kiến nghị, tố cáo liên quan đến nội chính và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

- Về phối hợp và chịu trách nhiệm

+ Phối hợp chặt chẽ với Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân cùng cấp trong triển khai các biện pháp phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

+ Phối hợp với Ủy ban kiểm tra, cơ quan thanh tra, kiểm toán nhà nước và cơ quan tư pháp trong kiểm tra, xử lý sai phạm.

+ Chịu trách nhiệm chính trị trước Đảng, Nhà nước và nhân dân nếu để xảy ra tham nhũng, lãng phí, tiêu cực nghiêm trọng trên địa bàn mà không được ngăn chặn, xử lý.

Người đứng đầu cấp ủy xã, phường, đặc khu trong mô hình chính quyền địa phương hai cấp (theo Luật số 72/2025/QH15) là trung tâm lãnh đạo, vừa trực tiếp chịu trách nhiệm chính trị và pháp lý về hiệu quả công tác nội chính, phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tại cơ sở.

II. NHIỆM VỤ, QUYỀN HẠN VÀ TRÁCH NHIỆM CỦA CHÍNH QUYỀN XÃ, PHƯỜNG, ĐẶC KHU TRONG CÔNG TÁC NỘI CHÍNH, PHÒNG, CHỐNG THAM NHƯNG, LÃNG PHÍ, TIÊU CỰC HIỆN NAY

1. Nhiệm vụ, quyền hạn và trách nhiệm của chính quyền xã, phường, đặc khu với công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực hiện nay

- Xây dựng, quyết định chính sách, kế hoạch

+ UBND xã, phường, đặc khu xây dựng dự thảo các chương trình, kế hoạch để thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn liên quan đến nội chính, phòng, chống tham

những, lãng phí, tiêu cực, trình HĐND xã, phường, đặc khu xem xét, quyết định theo thẩm quyền.

+ Chính quyền xã, phường, đặc khu thực thi nghị quyết, chỉ thị, chương trình, kế hoạch đã được HĐND thông qua liên quan đến nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, đồng bộ với định hướng của cấp ủy và cấp trên.

+ Khi được phân cấp, ủy quyền từ tỉnh, UBND xã, phường, đặc khu có quyền quyết định các nội dung thuộc lĩnh vực quản lý địa phương, gồm các biện pháp quản lý tài sản công, quy hoạch, đầu tư công, đất đai, tài chính địa phương - theo quy định pháp luật.

+ UBND xã, phường, đặc khu có quyền công bố công khai các quyết định, chủ trương đầu tư, mua sắm công, quản lý tài sản công, các dự án vốn ngân sách ở địa phương để đảm bảo minh bạch và chịu sự giám sát của nhân dân.

- Thực thi và giám sát hoạt động hành chính - quản lý nhà nước

+ UBND xã, phường, đặc khu chịu trách nhiệm tổ chức thực thi các chính sách, pháp luật liên quan đến nội chính, quản lý tài sản công, đầu tư công, quản lý ngân sách địa phương, quản lý xây dựng, đất đai trong phạm vi được giao hay chuyển giao.

+ Trong khi thực thi, UBND xã, phường, đặc khu phải tuân thủ nghiêm các quy định về kiểm soát nội bộ, quy trình tài chính, thanh tra nội bộ để ngăn ngừa thất thoát, lãng phí, tiêu cực.

+ UBND xã, phường, đặc khu chủ trì tiếp nhận, xử lý các kiến nghị, phản ánh, khiếu nại, tố cáo trong phạm vi thẩm quyền, phối hợp với cơ quan chuyên môn (công an, thanh tra, kiểm tra...) để xử lý các vụ việc liên quan tham nhũng, lãng phí, tiêu cực.

+ UBND xã, phường, đặc khu phải thực thi kết luận thanh tra, kiểm tra, kiểm toán, đơn đốc thu hồi tài sản, xử lý trách nhiệm hành chính - tài chính theo quyết định có hiệu lực.

+ UBND xã, phường, đặc khu có trách nhiệm tổ chức kiểm tra nội bộ, tự kiểm tra các đơn vị, viên chức trong địa phương để phát hiện sai sót, vi phạm, xử lý kịp thời.

- Tuyên truyền, giáo dục, vận động nhân dân

+ UBND xã, phường, đặc khu phối hợp với các tổ chức chính trị - xã hội, Mặt trận Tổ quốc tổ chức tuyên truyền chủ trương, pháp luật về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; xây dựng phong trào toàn dân tham gia giám sát, phản biện.

+ UBND xã, phường, đặc khu chủ động công bố thông tin về ngân sách, dự án công, mua sắm công, tài sản công, quyết định hành chính quan trọng đến người dân để tạo sự minh bạch.

+ UBND xã, phường, đặc khu khuyến khích, hỗ trợ nhân dân tham gia phát hiện sai phạm, tố giác tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, bảo đảm bảo hộ người tố cáo hợp pháp theo quy định.

- Báo cáo, giải trình, chịu trách nhiệm

+ UBND xã, phường, đặc khu chịu trách nhiệm giải trình về quyết định, chủ trương quan trọng, dự án ngân sách, mua sắm công khi được yêu cầu, trước HĐND xã, cấp ủy, cấp trên và nhân dân.

+ UBND xã, phường, đặc khu báo cáo định kỳ hoặc đột xuất về kết quả thực hiện các nhiệm vụ nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực với HĐND xã, cấp ủy cấp xã hoặc cấp tỉnh theo quy định.

+ Nếu để xảy ra vi phạm, thất thoát, tiêu cực do buông lỏng quản lý, UBND xã, phường, đặc khu (chủ tịch, các thành viên có trách nhiệm) chịu trách nhiệm trước pháp luật, trước HĐND, cấp ủy và nhân dân.

2. Vai trò của người đứng đầu chính quyền xã, phường, đặc khu với công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực hiện nay

- Vị trí, vai trò và nguyên tắc lãnh đạo

+ Chủ tịch UBND xã, phường, đặc khu là người đứng đầu chính quyền cấp cơ sở, chịu trách nhiệm lãnh đạo, quản lý, điều hành toàn diện hoạt động của UBND; chịu trách nhiệm trước HĐND cùng cấp, cấp ủy, UBND cấp tỉnh và trước Nhân dân.

+ Hoạt động theo nguyên tắc: quyền lực đi đôi với trách nhiệm, cá nhân quyết định và chịu trách nhiệm, bảo đảm công khai - minh bạch - giải trình.

+ Giữ vai trò trung tâm trong việc tổ chức, triển khai, kiểm tra và giám sát các hoạt động nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực ở địa bàn.

- Nhiệm vụ, quyền hạn về công tác nội chính

+ Lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện pháp luật, nghị quyết HĐND xã, phường, đặc khu liên quan đến bảo đảm an ninh, trật tự, an toàn xã hội, cải cách hành chính, bảo vệ quyền lợi hợp pháp của nhân dân.

+ Tổ chức tiếp dân, đối thoại định kỳ hoặc đột xuất; giải quyết kịp thời khiếu nại, tố cáo, tranh chấp trong phạm vi thẩm quyền; không để tồn đọng, phát sinh điểm nóng.

+ Phối hợp chặt chẽ với công an, quân sự, tư pháp và các cơ quan chức năng trên địa bàn trong bảo vệ an ninh chính trị, trật tự xã hội; phòng ngừa, đấu tranh với tội phạm, vi phạm pháp luật.

+ Đảm bảo cải cách hành chính, ứng dụng chuyển đổi số để giảm phiền hà, những nhiễu, nâng cao tính minh bạch và hiệu quả phục vụ nhân dân.

- Nhiệm vụ, quyền hạn về phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực

+ Cụ thể hóa và tổ chức thực hiện các chủ trương, chính sách, kế hoạch phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực theo chỉ đạo của cấp trên.

+ Chỉ đạo công khai, minh bạch trong quản lý ngân sách, đất đai, đầu tư xây dựng cơ bản, đấu thầu, mua sắm công, quản lý tài sản công.

+ Thực hiện kiểm soát nội bộ, kiểm tra, giám sát thường xuyên các lĩnh vực nhạy cảm, dễ phát sinh tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; phát hiện sớm và xử lý kịp thời sai phạm.

+ Tổ chức việc kê khai, công khai tài sản, thu nhập của cán bộ, công chức thuộc thẩm quyền; chịu trách nhiệm giám sát, báo cáo theo quy định.

+ Phối hợp với các cơ quan thanh tra, kiểm tra, kiểm toán trong phát hiện, xử lý vi phạm; tổ chức thực hiện nghiêm kết luận, kiến nghị, quyết định xử lý.

- Trách nhiệm nêu gương và quản lý cán bộ
- + Gương mẫu về chính trị, đạo đức, lối sống, tác phong công vụ, kiên quyết nói không với tham nhũng, lợi ích nhóm.
- + Thực hiện nghiêm trách nhiệm nêu gương, kê khai và công khai tài sản, thu nhập cá nhân; chịu sự giám sát của nhân dân.
- + Quản lý, phân công, giám sát cán bộ, công chức thuộc quyền; kịp thời chấn chỉnh, xử lý khi có dấu hiệu vi phạm.
- + Đề xuất hoặc quyết định kỷ luật cán bộ thuộc thẩm quyền; chuyển hồ sơ sang cơ quan điều tra khi phát hiện hành vi có dấu hiệu tội phạm.
- Trách nhiệm báo cáo, giải trình và chịu trách nhiệm chính trị - pháp lý
- + Báo cáo định kỳ hoặc đột xuất kết quả công tác nội chính, phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực với HĐND xã, phường, đặc khu, UBND tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương và cơ quan có thẩm quyền.
- + Giải trình công khai trước HĐND và Nhân dân về các quyết định quản lý, sử dụng ngân sách, đất đai, tài sản công, đầu tư công.
- + Chịu trách nhiệm toàn diện trước pháp luật, trước cấp ủy, HĐND và Nhân dân nếu để xảy ra tham nhũng, lãng phí, tiêu cực nghiêm trọng tại địa phương do thiếu trách nhiệm quản lý, lãnh đạo.

Hiện nay, không còn cấp huyện, nhiều nhiệm vụ trước đây của huyện được chuyển giao trực tiếp cho cấp xã, phường, đặc khu; do đó, trách nhiệm của người đứng đầu chính quyền xã, phường, đặc khu được tăng cường, mở rộng. Trách nhiệm giải trình, công khai, minh bạch và chịu trách nhiệm cá nhân trước Nhân dân được nhấn mạnh hơn, gắn với cơ chế kiểm soát quyền lực chặt chẽ.

Người đứng đầu chính quyền cấp xã, phường, đặc khu trong mô hình chính quyền địa phương hai cấp từ 01/7/2025 là trung tâm lãnh đạo, điều hành và chịu trách nhiệm cao nhất trong công tác nội chính, phòng chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực tại cơ sở. Đây là sự thay đổi lớn về phân quyền, phân cấp nhằm tăng cường trách nhiệm và hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước ở cấp cơ sở.